

T.C.

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**2018 – 2019 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN
UYGULANMAYA BAŞLAYAN MÜZİK EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI SES EĞİTİMİ DERSİNİN İNCELENMESİ**

Fulden ÜNLÜ

DENİZLİ - 2021

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**2018 – 2019 ÖĞRETİM YILINDAN İTİBAREN UYGULANMAYA
BAŞLAYAN MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI SES EĞİTİMİ
DERSİNİN İNCELENMESİ**

Fulden ÜNLÜ

Danışman

Doç. Dr. Fatıma AKYÜZLÜER

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Bu çalışma, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: .....

Üye: .....

Üye:.....

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 22/09/2021 tarih ve 39/1 sayılı kararı ile onaylamıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Fulden Ünlü

İTHAF

Bu tezi, sevgisiyle, sabrıyla ve liderliğiyle hedeflerime ulaşmamı sağlayan rahmetli hocam İsmail BİLEN'e ithaf ediyorum...

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanma sürecinde her zaman yapıcı yaklaşımıyla sorularıma yanıt bulduğum, her koşulda desteğini esirgemeyen ve nitelikli bir çalışma ortaya çıkarmama öncü olan sayın danışmanım Doç. Dr. Fatıma AKYÜZLÜER'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın tüm aşamalarında görüş ve önerilerinden faydalandığım sayın Doç. Dr. Zeynep AYVAZ TUNCEL'e, eğitim hayatım boyunca nezaketiyle, manevi desteğiyle ve bilgeliğiyle yoluma ışık tutan sevgili hocam Prof. Dr. Memduh ÖZDEMİR'e, lisans eğitimimden bugüne kadar deneyimleriyle ve düşünceleriyle yolumu aydınlatan sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi M. Yiğit ERSOYDAN'a teşekkürü borç bilirim.

Farklı üniversitelerde görev yapmakta olan, veri toplama sürecinde samimiyetle çalışmama katkıda bulunan birbirinden değerli akademisyen hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca en büyük destekçilerim olan sevgili ailem, annem Gül Deniz ÜNLÜ'ye, babam Süleyman ÜNLÜ'ye ve ablam Fulya ÜNLÜ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Fulden ÜNLÜ

ÖZET

2018 – 2019 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanmaya Başlayan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Dersinin İncelenmesi

ÜNLÜ, Fulden

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi ABD,

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatıma AKYÜZLÜER

Eylül 2021, 61 sayfa

Bu araştırmanın amacı, müzik eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersini; içerikleri ve ders süresi bakımından incelemektir. Tarama modeli, nicel yöntem ve nitel yöntemin kullanıldığı araştırmanın örneklemini, müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapmakta olan ses eğitimi dersi öğretim elamanları oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, COVID-19 pandemisi nedeniyle internet üzerinden yapılan anket tekniği aracılığıyla toplanmıştır. Anket verileri, yüzde (%) ve frekans (f) şeklinde açıklanmıştır. Açık uçlu sorular ise içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve kodlanmıştır. Araştırmada, uzman görüşleri doğrultusunda alt problemler çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, ses eğitimcileri, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre ses eğitimi dersi içeriğini yeniden düzenlemeye ihtiyaç duymaktadırlar. Uzmanlar, ses eğitimi ders içeriğinin, her öğrencinin gelişimine bağlı olarak aktif şekilde güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında; uzmanların toplam ders süresini yeterli bulmadığı, haftada bir saat ders süresini yeterli bulmadığı gözlenmiştir. Araştırmada, uzmanların ses eğitimi dersinin iki yarıyıl sonunda öğrencide beklenen başarı durumunu karşılamadığı kanaatinde olduğuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları, ses eğitimi dersinin iki yarıyıldan dört ya da daha fazla yarıyıllara çıkarılması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda ses eğitimine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ses eğitimi, bireysel ses eğitimi, müzik eğitimi, ders içeriği

ABSTRACT

The Analysis of Voice Training Course Which Has Been Implemented Since the School Year of 2018 and 2019 in the Department of Music Education

ÜNLÜ, Fulden

MA, Fine Arts Education Department

Department of Music Education Science

Thesis advisor; Associate, Prof. Dr. Fatma AKYÜZLÜER

September 2021, 61 pages

The aim of this research is to analyze the voice education course in the department of music education in terms of content and course duration. The sample of the research, in which the scanning model, quantitative method and qualitative method were used, consists of voice training lecturers working in the departments of music education. The data of the study were collected through the survey technique carried out on the internet due to the COVID-19 pandemic. Survey data were explained as percentage (%) and frequency (f). Open-ended questions were analyzed and coded with content analysis method. In the research, sub-problems were analyzed in line with expert opinions. When the results of the research were examined, voice educators need to rearrange the content of the voice training course according to the individual differences of the students. Experts stated that the content of the voice training course should be actively updated depending on the development of each student. When the contents of the voice training course and the total course hours were compared; it was observed that the experts did not think that the total course time, and one hour per week were sufficient. In the research, it was concluded that the experts thought that the voice training course did not meet the expected success of the student at the end of the two semesters. The findings of the research reveal that the voice training course should be extended from two semesters to four or more semesters. As a result of the findings, suggestions were made regarding voice training.

Key words: Voice training, individual voice training, music education, course content

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI.....	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
İTHAF	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	5
1.1.2. Alt Problemler	5
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	6
1.6. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. Eğitim Kavramı	7
2.1.2. Müzik ve Müzik Eğitimi	8
2.1.3. Türkiye’de Müzik Eğitimi	9
2.1.4. Ses Eğitimi	10
2.1.5. Ses Eğitimi Ögeleri	11
2.1.5.1. Nefes	11
2.1.5.2. Postür (Duruş)	12
2.1.5.3. Fonasyon	12
2.1.5.4. Rezonans.....	12
2.1.5.5. Artikülasyon	12
2.1.5.6. Diksiyon.....	12
2.1.6. Ses Eğitiminin Önemi	13
2.1.7. Eğitim Fakültelerinde Ses Eğitimi	13

2.2. İlgili Araştırmalar	15
2.2.1. Yurtiçi Araştırmalar	15
2.2.2. Yurtdışı Araştırmalar	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Deseni	20
3.2. Evren ve Örneklem	20
3.2.1. Örnekleme İlişkin Bilgiler	21
3.2.2. Ankete Katılan Uzmanlara Ait Bilgiler	21
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	24
3.4. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci	26
3.5. Verilerin Analizi	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	27
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	27
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	30
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	31
4.4. Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgular ve Yorumlar	32
4.4.1. Birinci Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	32
4.4.2. İkinci Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	32
4.4.3. Üçüncü Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	33
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER	36
5.1. Tartışma ve Sonuç	36
5.2. Öneriler	39
KAYNAKÇA	40
EKLER	45
Ek 1. Anket Formu	45
Ek 2. Etik Kurul Onayı	49
ÖZGEÇMİŞ	51

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri üzerinde durulmuş ve araştırmanın; amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları belirtilmiş, tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsan, doğadaki ses ve gürültüleri taklit ederek; kendi varlığını hissetmek, kendini ifade etmek ve iletişim kurmak için sesi araç olarak kullanmıştır. Günümüze kadar zaman içinde insan, sesini iletişim için kullanmasının yanı sıra, sanatsal bir ifade biçimi olarak da kullanabileceğini keşfetmiştir.

İnsan, doğanın ona sunduğu işitme ve müzikle ilgili yetilerden kendi payına düşeni almış olarak dünyaya gelir. Müziği, varlığına, aldığı eğitime, ırkına, yaşadığı çağa göre üretir (Selanik, 1996). İnsan sesi de yaşadığı bölgenin coğrafi etkileri altındadır. İklimi sıcak olan bölgelerde ses daha ince, iklimi soğuk olan bölgelerde ise daha kalındır (Kekeç, 2006). Dolayısıyla her insanın sesi, parmak izi, göz rengi gibi farklı, bireye özgü ve özeldir.

İnsanlar kültürel gelişimlerini ilerletmek, paylaşmak ve yaşatmak için sese gereksinim duyarlar. Ses, insan yaşamı boyunca duygu ve düşüncelerini anlaşılır biçimde dışa aktarabilmek için önem taşımaktadır (Ünlü, 2019). Yaşamda önemli bir yere sahip olan ses, kulağın duyabildiği titreşimler olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu (TDK) Güncel Türkçe Sözlük, 2011). Ses, kulağın aktarımıyla beyinde uyarıcı etki sağlayan fiziksel bir olaydır (Çevik, 2013). Kısaca insan sesi, nefes alıp verme sırasında akciğerlerden gelen havanın ses telleri arasında titreşim oluşturması sonucunda ortaya çıkan enerji olarak tanımlanabilir.

İnsan sesinin oluşabilmesi; titreşen cisim, titreşen cismin yaydığı dalgaların iletildiği ortam ve titreşimleri iletebilen kulak ile algılayabilen beyin öğelerinin bir arada bulunmasına bağlıdır (Töreyn, 2015). İnsan sesinin oluşumu incelendiğinde ana sisteme ait üç alt sistemin olduğu görülmektedir.

- Solunum Sistemi – Respiratör: Soluk borusu, akciğerler, bronşlar, diyafram, kaburga ve karın kasları solunum sistemi organlarıdır.
- Titreşim Sistemi – Vibratör: Ses tellerini içine alan Larinks, larinks kasları, kıkırdakları ve kemikleri titreşim sistemi organlarını oluşturur.

- Yansıtıcı Sistem – Rezonatör: Ağız, burun, soluk borusu, göğüs boşluğu, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, damak ve sinüsler ise rezonansı oluşturan organlardır (Çevik, 2013).

İnsanın kendisini doğrudan ifade etmesini sağlayan ses; karın ve kaburga kasları ile diyaframın denetimi ve desteğinde, akciğerlerden gelen havanın ses tellerini titreştirerek ses dalgalarını oluşturur. Bu ses dalgaları göğüs, gırtlak, ağız, geniz ve yüzdeki sinüs boşluklarında tınlayarak dil yardımı ile dışarı aktarılır. Dolayısıyla kasıklardan dudakların ucuna kadar neredeyse tüm organlar sesi oluşturmak için birbirlerini destekleyerek uyum içinde çalışırlar (Kızıldeli, 2008). Uzmanlar sesin ilk aşamasının kuru, kişiliksiz bir gürültü olduğunu belirtmektedirler. Sesin ilkel denilebilen bu ilk adımını ham ses olarak tanımlamaktadırlar. Sesin titreşimleri rezonatörlerde tınlayıp konuşma organlarıyla son şeklini aldığı zaman hamlıktan kurtulmakta ve belirli bir oranda kalite kazanmaktadır (Sabar, 2008). Bu söylemlerden anlaşılıyor ki insan sesi, vücudun bir bütün halinde sistematik olarak çalışması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ancak hamlıktan kurtulmuş kaliteli bir ses elde etmek için yeterli bilgiye ve donanıma sahip olunması gerekmektedir denilebilir.

Gerçekten karmaşık bir çalgı olan insan sesini, geliştirmek, virtüöz gibi kullanmak için özverili bir çalışma gerekmektedir. Çünkü insan vücudu herhangi bir çalgı gibi tahta veya metal gibi maddelerden üretilmemiştir. İnsanın duyguları vardır, acı duyar, sevinir, korkar, heyecanlanır. Bu duygusal dalgalanmaların yanında insan bazen hasta olur. Bütün bu zorluklara rağmen insan sesi her türlü duyguyu etkili biçimde ifade edebilen eşsiz bir çalgıdır. Bu yüzden şarkı söyleme sanatının gelişmesi, insan sesinin doğru ve sağlıklı kullanılmasına bağlıdır (Sabar, 2008).

Müzik yapmaya yarayan diğer araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, konuştuğu dilden aldığı güçle etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle diğer müzik yapmaya yarayan araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır. İnsan, sesini daha etkili kullanmak, eğitmek ve geliştirmek için yollar aramıştır. Yüzyıllar boyunca süren çabaların ve aşamaların sonunda ses tekniği ve eğitim metotlarını geliştirerek günümüze kadar ulaştırmıştır (Egüz, 1980). İnsanlığın var oluşundan bugüne kadar ses eğitimi konusundaki uğraşları birçok millet tarafından farklı girişimlerle çeşitlenmiştir. İlk şan çalışmalarının 4. yüzyılda başladığını ve 16. yüzyılda opera sanatının doğuşuyla ses eğitimi çalışmalarının önem kazandığını söyleyebiliriz. (Acar, 2014). Yiğit'e göre (2014), insanın her zaman daha iyiye ve güzele olan merakı onu,

nasıl daha güzel şarkı söyleneceği konusunda araştırmalara itmiştir. Bu merakın ve araştırmaların sonucunda da ses eğitimi alanı önem kazanmıştır.

“Ses eğitimi, çeşitli bilimsel ve sanatsal disiplinlerle ortak çalışma alanı olan insana sesini; konuşurken veya şarkı söylerken belli yöntemleri kullanarak doğru kullanmasına, beğendirmesine, etkilemesine ve korumasına ilişkin davranışları kazandırmak amacıyla uygulanan bir eğitimidir” (Töreyn, 2015, s.81). Bu noktada birkaç ses eğitimi tanımına daha yer vermek konuya açıklık getirecektir. Çevik’in (2013) de tanımladığı gibi “ses eğitimi, bireyin anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun şekilde, sesini eğitsel ve sanatsal amaçlar doğrultusunda belirli bir teknik ve müziksel duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir” (s.53). İnsan sesi, sosyal ve kültürel yaşantımızda hem konuşma hem de şarkı söylemek için kullanılan önemli bir araçtır. Bu nedenle ses eğitimi, sesini kullanacak her birey için gereklidir (Yiğit, 2004).

Buraya kadar sunulan bilgiler doğrultusunda ses eğitimi türleri; düzeyleri ve amaçları bakımından farklı bölümlere ayrılır. Bu bölümler aşağıdaki şekilde incelenebilir:

Şarkı Söyleme Eğitimi: Ses eğitiminin içinde yer alan, bireye farklı düzeylerde ve çeşitli türlerde; sesini doğru, güzel ve etkili biçimde kullanarak, şarkıları özelliklerine uygun şekilde söylemesine yönelik davranışların kazandırıldığı bir eğitimidir (Ekici, 2008).

Şan Eğitimi: Fransızca’daki “chant” kelimesi Türkçe’ye “şan” olarak aktarılmıştır (Ünlü, 2019). Sese dayanıklılık ve sağlamlık kazandırmak amacı ile yapılan ses eğitimi türlerinden biridir (Töreyn, 2015). Şan eğitiminde düzey ilerledikçe müziksel ifade ve söyleme biçimleri farkı belirginleşerek ses eğitiminden daha yüksek bir performans gerektirir (McKinney’den aktaran Ertek, 2014).

Koro Eğitimi: Şarkı söylemeye elverişli bir topluluğa uygulanan, bireysel ve grup çalışmalarıyla; yumuşak, etkili ve kaynaşabilen tek sesin elde edilmesidir (Egüz, 1980). Çevik’e (2013) göre koro eğitimi; koro üyelerine, uyumu ve bütünleşmeyi sağlamaya yönelik belirli amaçlar doğrultusunda müziksel, dilsel ve sosyal davranışlar kazandırma sürecidir.

Konuşma Eğitimi: Bireye, doğru artikülasyon ile konuştuğu dilin özelliklerine uygun şekilde sesini doğru, etkili ve güzel kullanmayı amaçlayan bir eğitimidir. Konuşma eğitimi, daha çok mesleğini konuşarak yürüten bireyler için uygulanır (Töreyn, 2015).

Kişiliğin güçlü ifadelerinden biri olan ses, seslerini profesyonel olarak kullanan meslek gruplarının yanı sıra, mesleği müzik öğretmenliği olan bireyler için de kendilerini ifade etmenin en iyi araçlarından biridir. Bu doğrultuda kişi, toplumun diğer bireylerinden

farklı olarak daha derin bir bilinçliliğe, her türlü duyguyu taşıyıp yansıtabilecek daha güçlü, etkileyici ve zengin ifade özgürlüğüne sahip olmalıdır (Suner'den aktaran Kızıldeli, 2008). Kültürün gelişmesinde, kuşaklararası bağların sağlıklı kurulmasında, toplumun şekillenmesinde müzik eğitiminin, bunun içinde de ses eğitiminin önemli görevleri bulunmaktadır. Müzik öğretmenleri yetiştirildiği ölçüde okula ve çevresine ve bu bağlamda da topluma katkıda bulunabilecektir. O halde müzik öğretmenleri güçlü bir ses eğitimi programından geçirilmelidirler (Göğüş, 1994). İnsanın doğal çalgısı sesle ilgili doğru davranışlar kazanmak, türü ve düzeyi ne olursa olsun müzik eğitiminde önemli ve temel hedeflerdendir. Müzik eğitimi veren kurumlarda ses eğitimi; bireyin sağlıklı ses üreterek, doğru ve güzel konuşma, şarkı söyleme, sesini doğru kullanmak ve koruma alışkanlığı kazandırılmasını amaçlar (Kartal, 2009).

Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi'nde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Musiki Muallim Mektebi'nden günümüze kadar, eğitim enstitüsü müzik bölümlerinde, yüksek öğretmen okullarında ve 1982 yılından itibaren eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde ses eğitimi alan birçok müzik öğretmeni yetişmiştir. Günümüzde Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda Ses Eğitimi Dersi uygulanmakta, ancak uygulamada verilen eğitimin niteliğini etkileyen pek çok sorunla karşılaşmaktadır (Helvacı, 2003). Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda Ses Eğitimi Dersi okutulan önemli derslerden birisidir. Çünkü bir müzik öğretmenin sesini mesleki yaşamında ortalama otuz sene kullanacağı düşünülürse, müzik öğretmeni adaylarının tam ve sağlıklı bir ses eğitiminden geçmeleri gerekmektedir (Erdoğan, 2008).

Yapılan çalışmalara bakılarak, nitelikli bir müzik öğretmeni yetiştirmenin önemi anlaşılmaktadır. Çalgı bulunmayan ortamlarda veya sınıflarda müzik öğretmenin en kolay ulaşabileceği çalgısı kendi sesidir. Sınıf ortamında kurulan korolarda, okulda düzenlenen törenlerde ve İstiklal Marşı törenlerinde müzik öğretmenin sesi ön plandadır. Bu noktada bir müzik öğretmenin vereceği eğitimde şarkı söylemenin ve bununla bağlantılı olarak aldıkları ses eğitiminin önemi görülmektedir.

Buraya kadar sunulan bilgiler doğrultusunda, Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) hazırladığı ses eğitimi dersi içeriğinin verimli bir şekilde uygulanması sonucunda; zaman ve performans açısından hedeflenen başarıya ulaşması beklenmektedir. Bu durum sesini mesleki yaşamı boyunca kullanacak olan müzik öğretmeni adayları için önem taşımaktadır. Bu araştırmada Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda görevini sürdürmekte olan uzmanların görüşleri doğrultusunda Ses Eğitimi Dersi içeriğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu çalışmanın problem cümlesi; “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersine yönelik uzman görüşleri nasıldır?” olarak belirtilmiştir.

1.1.2. Alt Problemler

1. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersi içeriklerinin uygulanabilirliğine ilişkin uzman görüşleri nasıldır?
2. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersi içerikleri ile ilişkili ders saatlerine yönelik uzman görüşleri nasıldır?
3. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersinin iki yarıyıldan alınan bir ders olmasına ilişkin uzman görüşleri nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada 2018 - 2019 akademik yılından itibaren uygulanmaya başlayan müzik eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersinin uzman görüşleri doğrultusunda incelenmesi; ses eğitimi dersi içeriklerinin uygulanabilirliği, ses eğitimi ders içerikleri ile ilişkili ders saatleri yeterliliğinin, ses eğitimi dersinin iki yarıyıldan alınan bir ders olmasına yönelik görüşlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma 2018 - 2019 akademik yılından itibaren uygulanmaya başlayan müzik eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersinin uzman görüşleri doğrultusunda incelenmesi, değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın bulguları müzik eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersinin düzenlenmesine ve ses eğitimi ile ilgili çalışmalara kaynak olması bakımından önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, ses eğitimi derslerine giren; örnekleme dahil edilen üniversitelerin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitim Anabilim Dalı’nda görev yapmakta olan uzmanların görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılan uzmanların; veri toplama aracına verdiği cevapların doğru ve samimi olduğu, veri toplama aracını cevaplama s¼recinde araştırmacıdan etkilenmedikleri sayıtlarından hareket edilmiştir.

1.6. Tanımlar

Entonasyon: Ses y¼ksekliđinin doğru olması durumu (Say, 2009).

Larinks (Larenks): Gırtlak (Sabar, 2008).

Vibrato: Sesi zenginleştirmek, yumuşatmak, yoğunlaştırmak amacıyla uygulanan titreştirme tekniği, salınım (Say, 2009).

Paranasal Sin¼s: Y¼z b¼lgesinde bulunan, kişiden kişiyeye farklı boyut ve şekillerdeki içi hava dolu boşluklardır (Cerrah ve diğ., 2011).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kuramsal çerçeve; eğitim kavramı, müzik ve müzik eğitimi, Türkiye’de müzik eğitimi, eğitim fakültelerinde ses eğitimi, ses eğitimi öğeleri ve ses eğitiminin önemi başlıkları altında açıklanmıştır. İlgili araştırmalar; yurtiçi ve yurtdışı araştırmalar şeklinde hazırlanmıştır.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Eğitim Kavramı

Eğitimin tarihi, insanlık tarihi kadar geçmişe dayanmaktadır. Eğitimin bir bilim alanı olarak gelişmesi, yaygınlaşması ve günümüze kadar ulaşması birçok düşünür ve bilim adamının katkısı sayesinde olmuştur (Güven, 2014). Yetiştirmek, büyütmek ve geliştirmek anlamlarını ifade eden eğitim sözcüğü; latince “educare” sözcüğünden türetilmiştir (Binbaşoğlu’dan aktaran Türer, 2011).

Toplumunu oluşturan bireyleri; biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede eğitim etkili bir süreçtir. Günümüzde eğitim bilim, sanat ve teknik olarak adlandırılan üç temel konunun içerisinde düzenlenip çağdaş eğitim olarak gerçekleştirilmektedir (Uçan’dan aktaran Kurt, 2004). Eğitim, insanları belli amaçlara yönelik yetiştirme sürecidir (Fidan ve Erden, 1986). Güven’e (2014) göre eğitim, bireyin yaşantısı yoluyla bilinçli olarak istenen değişimleri oluşturma sürecidir. Bu tanımlar doğrultusunda eğitim; belli amaçlar doğrultusunda, bireyin yaşantıları yoluyla istendik davranış değişikliği kazanma süreci olarak açıklanabilir.

Bu noktada farklı görüşler ile eğitim kavramına yönelik detaylı bilgi sunulmaktadır. İnsan yaşamı boyunca farklı toplumlarda, çeşitli toplumsal kurumlarda veya gruplarda belirli bir eğitim sürecinin içinde yer alarak, varoluşunu bu sürecin içinde gerçekleştirir (Türer, 2011, s.1). İnsanın kişiliği, içinde doğduğu ve yetiştiği kültür tarafından şekillenir. Her toplum kendi kültürünün özelliklerini gelecek nesillere aktarır (Fidan ve Erden, 1986). Gelecek nesillere aktarılan kültür özellikleri, bireye eğitim yoluyla doğru şekilde kazandırılmaktadır çıkarımı yapılabilir. Güven’e (2014) göre eğitimin önemli özelliklerinden biri, bireyin yaşamı boyunca sürmesi ve her ortamda gerçekleşebilmesidir. Bireylerin yaşadıkları dünyaya daha iyi uyum sağlayabilmeleri için eğitim kavramı toplumda giderek daha önemli bir yer tutmaktadır.

2.1.2. Müzik ve Müzik Eğitimi

İnsanlık tarihinin en eski kültürel değerlerinden biri olan müzik, ilk uygarlıkların oluşumundan günümüze kadar, insanlığın bireysel ve toplumsal gelişimine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda insan yaşamına ait savaşlar, düğünler ve cenazeler gibi birçok alanda varlığını korumuş kültürel bir olgudur. Müzik, toplumların soyut bir resmini şekillendirmekle beraber, toplumun kültürünü de yansıtmaktadır (Öner, 2012). Atatürk “Yüksek bir insan topluluğu olan Türk milletinin tarihi bir niteliği de, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir” sözleri ile Türk milletinin güzel sanatlar ile ilişkisini vurgulamıştır.

TDK Güncel Türkçe Sözlük’te (2011) müzik, “birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı” olarak tanımlanmıştır. Uçan’a (1997) göre yalın anlamıyla müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, durum, olgu ve olayları belirli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bir bütündür. Bu tanımlardan yola çıkarak, üretilen uyumlu seslerle; duygu ve düşünceleri dışarıya estetik bir şekilde yansıtmak için müzik kullanılmaktadır denilebilir.

Müzik eğitimi, bireye yaşantısı yoluyla amaçlı, yöntemli ve planlı olarak müziksel davranışlar, değişiklikler kazandırma sürecidir (Uçan, 2004). Say’a (2012) göre müzik eğitimi, müziksel davranışlar geliştirmeyi, üretmeyi hedefleyen eğitsel bir süreçtir. Müzik eğitimi yoluyla; bireyin davranışında oluşan değişimler toplumu, toplumdaki değişimler ise bireyi etkiler. Müzik eğitimiyle beraber bireyin toplumsal ve kültürel çevresi, sanatsal ve müziksel çevresi arasındaki iletişimin düzenli, sağlıklı, etkili ve verimli olması beklenir (Uçan, 1997). Müzik eğitiminin amaçlarından biri de yerel değerlerin tanıtılması, benimsetilmesi ve geleceğe aktarma becerisi kazandırmaktır. Bireyin ve toplumun kültürel davranışları müzik yaşantısı yoluyla değişerek gelişmektedir. Ulusal değerlerin yaşatılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında müzik eğitimi etkili bir rol üstlenir (Toker, Sevinç ve Yiğit, 2018).

Müzik eğitimi bireye kazandıracak olan kişi müzik öğretmenidir. Müzik öğretmeni alanına ne kadar hâkimse, verdiği müzik eğitimi de buna bağlı olarak nitelikli olacaktır. Müzik öğretmeni çağdaş, ileri görüşlü, yeniliklere açık, kendini sürekli geliştiren, ihtiyaçlara cevap verebilen ve üretken bir kişi olmalıdır. Müzik öğretmenin bu niteliklere sahip olabilmesi öncelikle onun iyi bir müzik eğitimi almış olmasına bağlıdır (Ersoydan, 2009, s.13).

2.1.3. Türkiye’de Müzik Eğitimi

Buraya kadar sunulan bilgilerin ışığında, müzik eğitimi bulunduğu toplumun etkisi altında gelişmektedir denilebilir. Türkiye’de müzik eğitimi Cumhuriyet dönemi öncesi ve Cumhuriyet dönemi sonrası olarak incelenebilir.

Cumhuriyet dönemi öncesinde Osmanlı’da Nizam-ı Cedit hareketi ile başlayan “Batılılaşma” çalışmaları müziğe de yansımıştır. Batı’dan örnek ve yardım alınarak gerçekleştirilen müzik ile gelişmeler Tanzimat’ın ilanından sonra Muzika-i Hümayun ile devam etmiştir. Bu dönemde oluşturulan kurumların birçoğu, Cumhuriyet döneminde açılan müzik eğitimi kurumlarının temelini oluşturduğu görülmektedir (Dalkıran, 2013). Cumhuriyet dönemi öncesi müzik kurumları aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Nizam-ı Cedit ve Boru Trampet Takımı (1974)
- Muzika-i Hümayun (1831)
- Darul Elhan (1917)

Cumhuriyet dönemi öncesinde gerçekleştirilen yeniliklerden birisi de 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi/Genel Eğitim Tüzüğü doğrultusunda yapılan düzenlemelerdir. Bu düzenleme ile kız öğretmen okulları ve kız ortaokullarının programlarına müzik dersi eklenmiş, bazı ilkokulların ders dışı etkinliklerinde ve 1910’lu yıllarda da erkek ortaokullarının programlarında müzik dersine yer verilmiştir (Uçan’dan aktaran Dalkıran, 2013).

Türkiye’de, Cumhuriyet’in kuruluşuyla beraber toplumun her alanında hızlı bir gelişim sürecine girilmiştir. Cumhuriyet Dönemi’nde toplumsal ve kültürel alanlarda yaşanan değişimlerden biri de müzik eğitimi konusunda yaşanmıştır (Kaplan’dan aktaran Şahin ve Duman, 2008). Cumhuriyet Dönemi’nde açılan müzik kurum ve kuruluşlar aşağıdaki şekilde incelenebilir:

- Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti (1924)
- Musiki Muallim Mektebi (1924)
- İstanbul Devlet Konservatuarı (1925)
- Ankara Devlet Konservatuarı (1936)
- Askeri Müzik Okulu (1939)
- Köy Enstitüleri (1940)
- Ankara Devlet Opera ve Balesi (1948)
- TRT Çok Sesli Korusu (1970)
- Türk Musikisi Devlet Konservatuarı (1975)
- Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (1976)

- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (1989)
- Halk Evleri - Güzel Sanatlar Şubeleri (1932)
- Dernek, Cemiyet ve Vakıflar (Dalkıran, 2013).

“Osmanlı döneminin son evrelerinde genel anlamda Nizam-ı Cedit programından kaynaklanan ‘yeni düzen, yeni eğitim, yeni okul, yeni öğretmen’ ilkesiyle başlayan süreç, Cumhuriyet döneminin başlarından itibaren Muasır Medeniyet programından kaynaklanan ‘çağdaş düzen, çağdaş eğitim, çağdaş okul, çağdaş öğretmen’ ilkesine dönüşmüştür” (Uçan, 2005, s.225). Bu durum 1 Eylül 1924 yılında Musiki Muallim Mektebi’nin kurulmasını sağlamıştır. Cumhuriyet’le birlikte bireysel, toplumsal ve kültürel gelişimlerde müzik eğitime önemli bir işlev, müzik öğretmenlerine önemli bir görev yüklenmiştir. (Uçan, 2004). Bu durumda, Türkiye’de müzik öğretmeni yetiştiren ilk kurum Musiki Muallim Mektebi’dir sonucuna ulaşılabilir.

Musiki Muallim Mektebi öğrencilerinin bazıları, 1936 yılında kurulan Ankara Devlet Konservatuari’na aktarılmıştır. 1938 yılında, müzik öğretmeni yetiştiren bölümün konservatuar içinde yer alma uygulamasının yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Müzik öğretmeni yetiştirmek adına bu bölüm, Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi’ne devredilmiştir. Bölümün öğrencileri kalan eğitimlerini bu okulda tamamlamışlardır (Selanik’ten aktaran Dalkıran, 2013). Bu okul halen Ankara’da, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı adı altında müzik öğretmeni yetiştirmeye devam etmektedir. Uçan’ın (1997) belirttiği gibi Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü’ne 1968’de İstanbul’da, 1973’de İzmir’de, 1977’de Nazilli’de ve 1981’de Bursa’da açılan yeni müzik bölümleri eklenmiştir (s.181).

1981 yılında üniversite reformu ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla beraber akademik, kurumsal ve idari bakımdan yeniden yapılanma sürecine girilmiştir. Ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumları YÖK çatısı altında toplanmıştır. Akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüş ve konservatuarlar ile meslek yüksekokulları üniversitelere bağlanmıştır (YÖK, 2018).

2.1.4. Ses Eğitimi

Müzik eğitimi sürecinin önemli basamaklarından biri de ses eğitimidir (Evren, 2013). Ses eğitimi, sesimizi doğru - etkili kullanmak ve şarkı söylemede müziksel davranışlar geliştirmek için sanatsal ve teknik çalışma sürecidir (Say, 2012). “Ses eğitiminin genel amacı; bireye, konuşurken ve her tür şarkıyı söylerken, kendi yaşantısı

yoluyla sesini, doğru, güzel ve etkili oluşturmaya ve ses sağlığını korumaya yönelik davranışlar kazandırmaktır” (Töreyin, 2015, s.103).

Her insanın vücudu kendine has özellikler içermektedir. Bu nedenle ses eğitime başlamadan o sesin tüm özelliklerini incelemek ve tanımak gerekmektedir (İkesus, 1965). Ses eğitime başlamak için, bireyin ses özelliklerini bilmek gerekmektedir. Mutasyon döneminde olan bireyler, seslerinde oluşan değişimlerden dolayı seslerini istedikleri şekilde ifade etmekte güçlük yaşamaktadırlar. Dolayısıyla ses eğitimi almak isteyen öğrencilerin bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurularak sesin yapısını bozmadan çalışma gerçekleştirmek ses eğitimi dersinin önemli noktalarından biri olmaktadır (Malkoç, 2012).

2.1.5. Ses Eğitimi Öğeleri

Ses eğitiminin temelini oluşturan ses eğitimi öğeleri, ses eğitimi dersinin amaçlarına yönelik kullanılmaktadır. Hangi türde ses eğitimi olursa olsun aynı önemi taşımaktadır. Ses eğitimi öğelerinin farklı görevleri bulunmakla beraber, bütünsel olarak bu öğelerin doğru şekilde kullanılmasıyla sesin eğitimi ve gelişimi desteklenmektedir. Farklı uzmanların çalışmaları ve tanımlamalarıyla ses eğitimi öğeleri bu bölümde açıklanmıştır.

Egüz (1980), ses eğitimi öğelerini nefes, vücut yumuşaklığı – rahatlığı ve dil – konuşma başlıkları altında açıklarken, Töreyin (2015), solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyon olmak üzere dört başlıkta açıklamıştır. Polat (2017) ise ses eğitimi öğelerini; postür (duruş), solunum, rezonans, artikülasyon, diksiyon ve fonasyon olarak ifade etmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ses eğitimi öğeleri; nefes, postür (duruş), fonasyon, rezonans, artikülasyon ve diksiyon başlıkları altında incelenebilir.

2.1.5.1. Nefes. İnsan vücudunun kendiliğinden yaptığı nefes alıp verme fonksiyonu doğal bir durumdur. Ancak şarkı söylerken kullanılan nefes, günlük hayatta doğal akışında kullanılan nefesten farklıdır. Şarkı söylerken denetimli, destekli ve kontrol altında olan güçlü bir nefes kullanılmaktadır (Sabar, 2008). Güzel ve etkili şarkı söyleyebilmek için önce doğru ve denetimli nefes alıp vermeyi öğrenmek gerekir (Kolçak, 1998).

Şarkı söylerken akciğerlerin alt bölgesinde bulunan diyafram kası sayesinde, alınan nefes göğüs kafesini ve karın boşluğunu yanlara doğru genişletmektedir (Kızıldeli, 2008; Ömür, 2004). Diyafram desteğiyle nefes için vücutta daha fazla yer açılmaktadır (Sabar, 2008). Ses eğitimi boyunca yapılan çalışmalarla; nefes kontrolünü sağlamak adına

öğrencilerin, diyafram destekli nefes kullanımını refleks haline dönüştürmeleri gerekmektedir (Ömür, 2004).

2.1.5.2. Postür (Duruş). Doğru nefes için gerekli olan ilk etken postür yani duruştur. Sesimizi kullanırken vücudumuz ne çok yumuşak ne de çok gergin olmalıdır. Her zaman canlı ve dengede durulmalıdır (Erdoğan, 2008). Rahat nefes alıp vermek, nefesle üretilen sesi geliştirip, şarkı söylerken vücut dilini kolaylıkla kullanabilmek için duruş önemlidir. Sesimizi kullanırken; kafa ense kasları üzerine yerleşmeli, omuzlar ve göğüs dik durmalı, sırt gerilimsiz olmalı ve bacaklar her türlü hareketi uygulayabilecek şekilde esnek pozisyonda olmalıdır (Sabar, 2008).

2.1.5.3. Fonasyon. Sesin oluşumu anlamına gelmektedir. Fonasyonun gerçekleştiği larinksin (gırtlak) kendi dinamiğine ve doğal şekline uygun olan hareketlerin ses eğitimi boyunca kazandırılması gereken önemli davranışlardan biridir (Töreyn, 2015).

2.1.5.4. Rezonans. Rezonans, ses titreşimlerinin bir gövdede tınlayarak; sesin büyüüp güç kazanması olarak tanımlanmaktadır (Sabar, 2008). Sesin tınısı rezonansla güçlenmektedir diyebiliriz. Vennard rezonansın gerçekleştiği bölgeleri insan ses sisteminde soluk borusu, akciğerler, göğüs kafesi, yutak, epiglot, tiroid kıkırdak, dil ve ağız boşluğu, yüz kasları, şakak kasları, sert ve yumuşak damak, burun boşluğu ve paranasal sinüsler şeklinde açıklamıştır (akt. Helvacı, 2003). Rezonatörler ses şiddetini arttığı gibi, niteliğini de şekillendirmektedir (Karaoğullarından, 2013). Bu durumda ses eğitimi sürecinde rezonansın etkili kullanımını sağlamak amacıyla çalışmalar yapmak gerekmektedir (Kurt, 2004).

2.1.5.5. Artikülasyon. Garretson artikülasyon tanımını; anlaşılır seslerin üretilmesinde artikülasyon organlarının fiziksel ayarlama faaliyeti olarak açıklamaktadır (akt. Sazak, 2002). Ağız, çene, dil, diş gibi konuşma organlarının uyumlu hareketleriyle ünlü (vokal) ve ünsüz (konson) seslerin birleştirilmesi artikülasyon olarak tanımlanmaktadır (Toker, Sevinç ve Önder Yiğit, 2018). Ses eğitimi sürecinde artikülasyona etki eden organların doğru kullanımı; söylenen sözlerin anlaşılması ve etkili olması bakımından önem taşımaktadır (Kartal, 2009; Özakçe; 2019).

2.1.5.6. Diksiyon. Fransızca'dan dilimize aktarılan diksiyon; sesleri, sözleri, vurguları anlam ve heyecan bakımından kurallarına uygun şekilde söyleme olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Başka bir tanımla diksiyon; konuşma sırasında duygu ve düşünceleri üsluba uygun, ses uyumuyla birlikte jest ve mimikleri güzel kullanma sanatı olarak ifade edilmektedir. Sesi doğru kullanmak ve konuşulan dili kurallarına göre söylemek diksiyon için gerekli iki koşul olarak görülmektedir (Kartal, 2009).

2.1.6. Ses Eğitiminin Önemi

Ses eğitimi, müzik eğitiminin içerik bakımından genel kapsamında bulunmaktadır (Uçan'dan aktaran Töreyn, 1999). Müzik eğitimi, insanın hayatında, her türlü yaşamsal faaliyetinin kaynağı ve hayati organı olan kalp olarak düşünülürse, ses eğitimi de kalbi besleyen temel damarlardan biri olarak düşünülebilir. Dolayısıyla ses eğitimi, müzik eğitimi sürecinin önemli basamaklarından biridir (Evren, 2013). Ömür'ün (2004) vurguladığı gibi “ses organları, şarkı söylerken konuşma sırasında olduğundan farklı biçimde kullanılır. Bunu başarmak ayrı bir beceri gerektirir. Çünkü müzik aletlerindeki gibi görme ve dokunma duyularının katkısı olmaksızın sinir ve kas sistemini otomatik olarak kullanmayı öğrenmek çok uzun zaman alır” (s.39). Töreyn (1999), “müzik öğretmeni yetiştirmede ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınamaz” (s.1) sözleri ile mesleki müzik eğitimi verilen kurumlardaki ses eğitimi dersinin önemine vurgu yapmaktadır.

“İnsan sesiyle yapılan müziğin kaynağında hiçbir çalgının dile getiremeyeceği kadar coşku vardır” (Say, 2012, s.167). İnsan sesinin niteliğini belirleyen; öncelikle gerilimden uzak rahat bir bedende doğru ve temiz bir ses üretimi, doğru artikülasyonla konuşulan sözlerin anlamlılığı, ses atakları ile entonasyonun denetimi, üretilen sesin gürlüğü, sesin tınısını belirleyen vibratonun düzenli ve pürüzsüz şeklini alması, ses genişliğinin geliştirilmesi gibi detaylı çalışma gerektiren bu etkenler ses eğitimi dersi ile mümkündür (Say, 2012). Öğrencinin larenks anatomisini öğrenmesi onu bilinçli bir şekilde kullanmasına yardımcı olmaktadır. Bu bilgiler ışığında ses eğitimi ancak söyleyerek ve yaşayarak öğrenilmektedir (Kolçak, 1998). Bu nedenle sesini mesleki hayatı boyunca aktif ve etkili bir şekilde kullanacak olan müzik öğretmeni adayları için ses eğitimi dersi önem taşımaktadır diyebiliriz.

2.1.7. Eğitim Fakültelerinde Ses Eğitimi

Eğitim fakültelerinde ses eğitimi dersinin amacı; ses sağlığını koruma, sesin doğru ve etkili kullanımı, müziksel ifade ve öğrendiklerini ders dışında da uygulayabilme gibi

müzik öğretmeni adaylarını mesleki yaşantısına hazırlamaya yönelik öğelerden oluşmaktadır (Ünlü, 2019). YÖK, ilgili üniversitelerden gelen görüşler ve öneriler doğrultusunda aldığı bir kararla 20 Haziran 1986’da; üniversitelerin eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde Müzik Kuramları, Çalgı Eğitimi ve Ses Eğitimi Anabilim Dallarının kurulmasını uygun bulmuştur (Uçan, 1997). Bu tarihten itibaren müzik öğretmenliği programlarında ses eğitimi dersi yer almaktadır diyebiliriz.

YÖK öğretmen yetiştirme sisteminde, 1998-1999 öğretim yılında uygulamaya konulan ve “yeniden yapılanma” olarak adlandırılan programlarla ilgili değişiklikler yapılmıştır. Buna göre, daha önceden bağımsız bölümler halinde eğitim veren müzik ve resim-iş eğitimi bölümleri “güzel sanatlar eğitimi bölümü” adı altında birleştirilmiş ve anasanat dalı olarak faaliyetlerine devam etmiştir (Töreyn, 1999). Ülkemizde 1924 yılından günümüze kadar müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ses eğitimi dersi, 1924 – 1941 yılları arasında “vokal”, 1941- 1998 yılları arasında “şan”, 1998 yılından itibaren “bireysel ses eğitimi” adını almıştır (Uçan’dan aktaran Kudret, 2017). Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yer alan ve müzik öğretmeni yetiştirmede temel öneme sahip olan Ses Eğitimi dersi, bugüne kadar “Şan, Şan Eğitimi, Bireysel Söyleme, Bireysel Ses Eğitimi” gibi farklı ders isimleri altında uygulanmıştır (Ekici, 2008). 1998 – 2018 yılları arasında Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında bireysel ses eğitimi dersi “Bireysel Ses Eğitimi I, II, III ve IV” olmak üzere dört dönemlik bir süreci kapsamaktadır (Özakçe, 2019). 2018-2019 akademik yılında YÖK’ün lisans programlarında yaptığı yeniliklerle beraber “bireysel ses eğitimi” dersi “ses eğitimi” dersi olarak düzenlenmiştir. Bu düzenleme sonucunda “Ses Eğitimi 1 ve 2” olmak üzere iki dönemi kapsayan bir ders olarak planlanmıştır.

Bu bağlamda, 2018 - 2019 yılında YÖK’ün hazırladığı Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Ders İçerikleri’ni; Alan Eğitimi başlığı altında bulunan Ses Eğitimi Dersi İçeriği’ni, aşağıdaki şekilde inceleyebiliriz:

Ses Eğitimi 1: “İnsan sesinin oluşumu, gelişimi ve bireysel ses eğitiminin müzik eğitiminde yeri ve önemi. Ses ve ses organlarının yapısı, mekanizması ve fonksiyonları ile sesin oluşumu, bedensel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlanma, gevşeme ve uyanık olma bilinci kazanma çalışmaları; doğru solunum alışkanlığının kazandırılmasına dönük alıştırmalar; sesin doğru yerde ve doğru bir entonasyonla üretilmesi ve rezonans bölgelerinde sesin doğuşkanları bakımından güçlendirilmesine yönelik alıştırmalar; okul şarkıları ve piyano eşlikli halk türkülerinden yararlanılarak dilimizin ünlü ve ünsüzlerini doğru artikülasyonla seslendirme çalışmaları; ses genişliği alanlarını (register) fark ederek doğru ve uygun ton geçişlerinin kazanılmasına yönelik alıştırmalar; sesin doğru – güzel ve etkili kullanımı için gereken eşgüdümün sağlanabilmesine ve doğru entonasyonla müzikal duyarlılığın geliştirilmesine yönelik bireye özgü ses eğitimi gereçlerinin (solunum ve ses alıştırmaları ve etütleri, düzeyine uygun eserler) kullanılması” (YÖK, 2018, s.4).

Ses Eğitimi 2: “Sesin konuşurken ve şarkı söylerken doğru/güzel/etkili kullanılmasına ilişkin koordinasyon çalışmalarını olumlu alışkanlık hâline getirmeye yönelik uygulamalı çalışmalar; öğrencilerin bireysel ses özelliklerine uygun alıştırmalar (5’li, 6’lı, 8’li, arpej ve atlamalı seslerle legato ve staccato alıştırmaları); çalışılan alıştırma ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analizi yapmaya ilişkin bilgi ve beceriler; sesinin bireysel özelliklerine uygun olarak, ton geçişlerinin doğal ve kolay yapılmasına ilişkin teknik çalışmalar, bu tekniklerin alıştırma ve eserlerde uygulanması; rezonans geliştirme çalışmaları; müzikaliteyi arttırıcı cümleme, ifade, gürlük çalışmaları; sesini etkili ve verimli kullanabilmesine dönük yeterli düzeyde ulusal ve uluslararası eserlerden (halk türküleri, lied, arie antiche, aria, vb.) oluşan bir dağarcık seslendirme; ses genişliği, tını özelliği ile teknik ve müzikal düzeye uygun seslendirme/yorumlama etkinliklerini planlama gerçekleştirme” (YÖK, 2018, s.9).

Ancak, 29.12.2020 tarihinde yayınlanan yeni düzenlemelerle “Yeni YÖK”ün sürdürdüğü yetki devri kapsamında, Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültelerindeki öğretmenlik lisans programlarındaki derslerin, müfredatların ve kredilerin belirlenmesine ilişkin yetki bütünüyle üniversitelere devredilmiştir (YÖK,2020).

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yurtiçi Araştırmalar

Savcı (2020), “Türk Müziği Konservatuvarlarında Ses Eğitimi Anlayışının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi üzerine çalışmıştır. Bu çalışmada, ses icrası ve ses eğitiminin gelenekte nasıl şekillendiği, tarihsel müzik kültürümüzü biçimlendiren kaynaklar; meşk ve Osmanlı’daki eğitim kurumları temel alarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmacı, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması, gözlem ve görüşme tekniklerini kullanarak verileri elde etmiştir; Türk Müziği Devlet Konservatuvarları’nda yapılan uygulamaları; makam, usul, ağız, tavır ve sözel unsurlar açısından değerlendirerek bulguları yorumlamıştır. Araştırmanın sonucunda, üniversitelerde ortak bir tutumun bulunmadığı, ders işleyişinin dersi veren uzmanın tercih ve yönelimlerine göre şekillendiği, uygulamalarda farklılıkların olduğu bilgilerine ulaşılmıştır.

Özakçe (2019), “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında mesleki müzik kapsamında bireysel ses eğitimi dersi programlarının öğretim elemanı görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, müzik eğitimi anabilim dallarında bireysel ses eğitimi derslerini yürüten 15 öğretim elemanı ile görüşme yapmıştır. Araştırmanın sonucunda, bireysel ses eğitimi ders programlarının program geliştirme boyutlarına yönelik hazırlanmadığı, öğrenme - öğretme sürecinde hedef davranışlara yeterli düzeyde ulaşılmadığı ve alan uzmanı yetersizliğinin süreci olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir.

Yılmaz (2019), “Lisans Düzeyinde Yürütülen Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi üzerine çalışmıştır. Araştırmacı, lisans seviyesinde yürütülmekte olan Türk sanat müziği ses eğitimi dersi öğretim programlarının günümüzdeki mevcut durumunu ortaya koymayı amaçlamıştır; programlara ilişkin verileri, Türk sanat müziği ses eğitimi dersini yürütmüş veya yürütmekte olan öğretim elemanlarına uyguladığı açık uçlu görüşme formu ile toplamıştır. Araştırmanın sonucunda; Türk sanat müziği ses eğitimi alanına yönelik amaçların genel ses eğitimi amaçlarına göre yetersiz kaldığı, Türk sanat müziği ses eğitimi alanına yönelik öğrenmelerin yeterince sağlanamadığı, derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerde bazı benzerlikler olsa da ortak bir anlayışın olmadığı tespit edilmiştir.

Yiğit, 2014 yılında “Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri İle İncelenmesi” konulu doktora tezi üzerine çalışmıştır. Araştırmacı bu çalışmasında; Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 392 sayı ve 08.12.2006 tarihinde yürürlüğe konulan Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının uygulamasında karşılaşılan sorunları öğretmen görüşleri ile analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak, Bireysel Ses Eğitimi Dersinin uygulaması sırasında sorunlar yaşandığı, ders saatinin yetersiz bulunduğu, öğretim programında bulunan alana özgü becerilerin kazanımlarının yeteri kadar sağlanamadığı tespit edilmiştir.

Acar (2014), “Türkiye’de Ses Eğitiminin (Şan) Gelişimi ve Uzman Görüşleri ile Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tezinde; ülkemizdeki ses eğitiminin tarihsel gelişimini incelemek, bu zamana kadar gerçekleşen yenilik ve düzenlemeleri saptamak, günümüzdeki ses eğitimi bilgilerinin derlenip, kısa ve yalın bir şekilde ortaya koymak amacı ile çalışmıştır. Araştırmacı, Türkiye’de ses eğitimi veren kurumların sayıca yetersizliği, kurumlardaki ders saatlerinin öğrencilerin gelişimi açısından yeterli gelmediği, akademisyen eksikliği nedeniyle derslerin birden fazla öğrenci ile yapılıyor olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Ses eğitimi alanında uzman öğretim elemanları görüşleri doğrultusunda; eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları, konservatuvarların opera – şan bölümleri ve güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinde ses eğitimi derslerinin ortak bir teknik olan Bel Canto tekniği ile yapıldığı, konservatuvarların Türk müziği bölümlerinde ise henüz ortak bir teknik oluşturulamadığını tespit etmiştir.

Başaran Tanrıöver, 2011 yılında yaptığı “Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Ders Kitabının, Öğrenci ve Öğretmen Açısından İşlevselliğinin

İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında; Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi kitabının, işlevselliği hakkında öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın amaç ve ilkeleri doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimi ders kitabının, uygulamada öğrenci ve öğretmenler açısından olumlu - olumsuz yönlerini ve Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılabilir olup olmadığının tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı, anketlerden elde ettiği bulguların yorumlanmasıyla; Bireysel Ses Eğitimi ders kitabının öğretmenler ve öğrenciler açısından kısmen işlevsel olduğu sonucuna varmıştır.

Tonya (2008), “Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Karşılaşılan Sorunların Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi üzerine çalışmıştır. Ege ve Marmara Bölgeleri’ndeki Müzik Eğitimi Anabilim Daları’nda okumakta olan öğrencilerin ve görev yapmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretmenlerinin, Bireysel Ses Eğitimi derslerinde karşılaştıkları sorunları saptamayı ve bu sorunlar ile onların kişisel özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, öğrencilerin ve öğretmenlerin bu derste karşılaştıkları sorunları etkileyen faktörler; anket uygulamasıyla bulgular haline getirilmiştir. Araştırmacı; Bireysel Ses Eğitimi derslerinin 2 yıllı sınırlı olmasının yetersiz olduğu, öğretmenlerin daha önce ses eğitimi almış öğrencilerle büyük ölçüde teknik problemler yaşadığı, ses sağlığı bozuk olan öğrencilerin derslerde zorlandığı, öğretmenlerin ergenlik dönemini tamamlamamış öğrencilerle ders yaparken zorlandığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Şenyayla (2006), “Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Klasik Türk Müziği Bölümü Ses Eğitimi Anasanat Dalı Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Ses Alıştırmalarının İncelenmesi” adlı yüksek tezi ile Türk Müziği Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses alıştırmalarının içeriğini inceleyerek ve uzmanların bu içeriğe yönelik görüşlerini alarak; branşa uygun olup olmadığını saptamayı ve Türk Müziği icrasında daha sağlıklı ses çalışmalarının uygulanmasını amaçlamıştır. Araştırmacı, bulgular doğrultusunda; Türk Müziği Ses Eğitimi dersinde uygulanan ses alıştırmalarının içeriğinin Batı Müziği’ne uygun tonal nitelikte olduğu, Türk Müziği’nin makamsal aralıklarından uzak olduğu, nefes egzersizlerinin kişinin gelişimini sağlayacak yönde olduğu, derslerde çalışılan eserlerin form, makam, usul vb. özellikleri açısından farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Aycan (2005), “Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin, Sesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde betimsel

çalışma ile kaynak tarama yöntemiyle yerli ve yabancı kaynaklar araştırılmış, mesleki şan eğitimi veren okullarda görev yapan 12 uzman ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, uzmanların görüşleri doğrultusunda; opera eğitiminde nefes ve sesin kullanımı ile ses eğitimindeki önemine yönelik ortak tanımlamalara yer verilmiştir.

2.2.2. Yurtdışı Araştırmalar

Yunrui (2019), “Educational Focus on Vocal Training of Future Music Teacher” adlı çalışmasında okullardaki müzik derslerinin eğitici rolünü geliştirmedeki önemi bakımından, geleceğin müzik öğretmenlerinin ses eğitimi konusundaki becerileri incelemiştir. Bu çalışmada; ses eğitimi etkinlik türlerinin ve müzik derslerinde müzikal eğitimi güçlendirmeyi hedefleyen ses eğitimi öğrencilerinin bilişsel etkinliklerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmacı, müzik öğretmeni adaylarının ses eğitimi faaliyetlerini; sanatsal performans, fonasyon, yaratıcılık ve kullanılan metotlar şeklinde gruplandırmıştır. Araştırma sonucunda, vokal icra becerisine sahip olma, eserlerin sınıf içerisinde icra edilmesi ve sözlü sunum yapılması öğrencilerin müzikal algılarını gelişmesine olanak sağlayan bir faktör olduğu; öğrencilerin vokal doğaçlama yeteneklerini ilerletmesi bakımından okul şarkılarını kendi eşlikleri ile icra etmelerinin faydalı olduğu ifade edilmiştir.

Crocco (2018), “A Systematic Approach to One-to-One Classical Singing Training in Higher Education” adlı çalışmasında yüksek müzik eğitiminde klasik şan eğitiminin iyileştirilebileceğine yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmacı, klasik şan eğitiminde öğrencilerin müzik tarzına ve performans türüne göre profesyonel düzeyde performans sergilemek için yıllarca eğitim aldığını açıklamaktadır. Araştırmanın sonucunda, klasik şan eğitimi süresince öğrencilere yönelik fiziksel ve duygusal bakımdan en uygun beceri hedeflerinin kazandırılmasına yönelik çalışmaların gerekli olduğu savunulmaktadır. Sistematik bir inceleme sonucunda klasik şan eğitimine ilişkin kanıta dayalı bir çerçevenin oluşturulmadığı ve daha kaliteli, titiz araştırmalara ihtiyaç olduğu kanısına varılmıştır.

Kovacic (2007), “Voice education in teacher training: an investigation into the knowledge about the voice and voice in teacher-training students” adlı çalışmasıyla öğretmen eğitiminde ses eğitimi; öğretmen adayı öğrencilerin ses ve ses bakımı hakkındaki bilgilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, öğretmen adayı öğrencilere ve farklı bölüm öğrencilerine anket uygulanmıştır. Veri analizinde öğretmen adayı öğrencilerinin bilgileri, diğer öğrencilere göre daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı

sonuçlarda, okullarda öğrenme sürecini iyileştirmek ve öğretmen adayı öğrencilerinin mesleki hayattaki ses dayanıklılığını arttırmak için öğretmen eğitiminde ses eğitimi derslerine ihtiyaç olduğunu ortaya koymuştur.

Timmermans, De Bodt, Wuyts ve Van de Heyning (2004), “Analysis and Evaluation of a Voice-Training Program in Future Professional Voice Users” adlı çalışma ile araştırmacılar ses eğitimi programının etkinliğini analiz etmeyi ve değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada, 23 profesyonel ses kullanıcısına 2 yıl ses eğitimi ve 1 yıl ses hijyeni eğitimi verilmiştir. Sonuçlarda, etkili bir ses eğitimi programına olan ihtiyaç, ses hijyeni eğitiminin de gözden geçirilmesi vurgulanmıştır.

Boyack (2000), “Sing? Not Me! A Study of Student Teachers Singing Self-Efficacy” adlı çalışmasında, Yeni Zelanda üniversitesindeki ilköğretim öğretmenliği öğrencilerinin şarkı söylemeye yönelik öz-yeterlik inançlarını araştırmıştır. Araştırmacı verilerini nicel ve nitel yöntem ile toplamıştır. Katılımcılar, likert ölçeğinde maddeler ve açık uçlu sorular içeren bir anket doldurmuştur. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; şarkı söyleme konusunda öz yeterliliği düşük olan öğretmen adayları, sınıf programının bir parçası olarak şarkı söylemeyi öğretme ihtiyaçlarını nasıl karşılayacakları konusunda genellikle endişelerini dile getirmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın deseni, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi detaylı olarak açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, müzik eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersi uzman görüşleri doğrultusunda; ses eğitimi dersi içeriklerinin uygulanabilirliği, ses eğitimi dersi içerikleri ile ilişkili ders saatleri, ses eğitimi dersinin iki yarıyılta alınan bir ders olması incelenmiştir. Araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemi esas alınarak, tarama araştırma türüne ve içerik analizi türüne göre çalışılmıştır; betimsel bir araştırmadır. Yıldırım ve Şimşek'in (2018) vurguladığı gibi "Sosyal bilimlere ait problemlerin anlaşılabilmesi için farklı yöntemlerin bir arada kullanılması gereklidir. Eğer gerçeği bütüncül ve zengin bir çerçevede anlamak istiyorsak hem nitel hem de nicel boyutunu incelememiz gerekmektedir" (s.323).

Araştırmanın alt problemlerine çözüm üretmek için toplanan veriler, anket formu ile açık uçlu sorular uygulamasıyla elde edilmiştir. Anket, belli bir konuda saptanmış sorulara bağlı olarak, evren ya da örnekleme oluşturan kaynak kişilere sorular yönelmek için kullanılan sistemli veri toplama tekniği olarak tanımlanabilir (Armağan'dan aktaran Ersoydan, 2009). Açık uçlu sorular, yapılandırılmamış sorular olarak da bilinmektedir. Bu sorulara, katılımcılardan serbestçe cevap vermeleri istenmektedir. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Araştırma deseni, araştırmacı tarafından geliştirilen; araştırma sorularına yanıt bulmak veya hipotezlerini test etmek amacıyla oluşturulan plandır (Balcı'dan aktaran Büyüköztürk ve diğ., 2016). Karasar (2002), "anlık tarama çalışmalarını belli bir zamanda mevcut durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi amacıyla yürütülen çalışmalar olarak tanımlamaktadır" (akt. Büyüköztürk ve diğ., 2016, s.179).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, YÖK'e bağlı devlet üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalları'nda ses eğitimi derslerini yürüten öğretim elemanları oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini "Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi", "Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi", "Tokat

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi”, “İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi”, “Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi”, “Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi”, “Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi”, “Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi”, “Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi” ve “Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi”nde görev yapmakta olan 36 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

3.2.1. Örneklem İlişkin Bilgiler

Tablo 3.1. *Çalışma Grubunda Yer Alan Katılımcıların Dağılımı*

Örneklem	F	%
Uzman	36	100
Toplam	36	100

3.2.2. Ankete Katılan Uzmanlara Ait Bilgiler

Tablo 3.2. *Uzmanların Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyet	F	%
Erkek	8	22,2
Kadın	28	77,8
Toplam	36	100,0

Tablo 3.3. *Ankete Katılan Uzmanların Görev Yapmakta Oldukları Üniversiteler*

Görev Yapılan Üniversite	F	%
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	4	11,11
Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi	3	8,33
Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi	3	8,33
Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi	2	5,55
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Aksaray Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi	2	5,55
Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	5,55
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi	1	2,77
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi	1	2,77
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1	2,77
Toplam	36	100,0

Tablo 3.4. *Ankete Katılan Uzmanların Unvan Dağılımı*

Unvan	F	%
Öğr. Gör.	15	41,7
Dr. Öğr. Üyesi	13	36,1
Doç. Dr.	5	13,9
Prof. Dr.	3	8,3
Toplam	36	100,0

Tablo 3.5. *Ankete Katılan Uzmanların Mesleki Hizmet Süreleri*

Mesleki Hizmet Süreleri	F	%
10 yıl	4	11,11
11 yıl	1	2,77
14 yıl	3	8,33
15 yıl	2	5,55
16 yıl	2	5,55
17 yıl	1	2,77
18 yıl	2	5,55
20 yıl	3	8,33
23 yıl	1	2,77
24 yıl	3	8,33
25 yıl	3	8,33
26 yıl	3	8,33
28 yıl	1	2,77
29 yıl	2	5,55
31 yıl	2	5,55
33 yıl	1	2,77
34 yıl	1	2,77
35 yıl	1	2,77
Toplam	36	100,0

Tablo 3.6. *Ankete Katılan Uzmanların Görev Yaptıkları Üniversitedeki Hizmet Süreleri*

Üniversitedeki Hizmet Süreleri	F	%
1 yıl	1	2,77
2 yıl	1	2,77
3 yıl	1	2,77
7 yıl	3	8,33
9 yıl	1	2,77
10 yıl	4	11,11
12 yıl	1	2,77

(devamı arkadadır)

Tablo 3.6. *Ankete Katılan Uzmanların Görev Yaptıkları Üniversitedeki Hizmet Süreleri* (devamı)

Üniversitedeki Hizmet Süreleri	F	%
13 yıl	1	2,77
14 yıl	2	5,55
15 yıl	1	2,77
16 yıl	1	2,77
18 yıl	2	5,55
20 yıl	3	8,33
21 yıl	2	5,55
22 yıl	3	8,33
23 yıl	1	2,77
25 yıl	2	5,55
27 yıl	1	2,77
29 yıl	2	5,55
30 yıl	1	2,77
31 yıl	1	2,77
35 yıl	1	2,77
Toplam	36	100,0

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada ses eğitimi ile ilgili detaylı literatür taraması yapılmıştır. Ses eğitimi dersi ile ilgili yazılı kaynaklar, metotlar ve yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmada veri toplama yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Metin'e (2014) göre anketler; "bireylerin demografik özelliklerini, tercihlerini belirlemek için ya da bir konu, durum, olay hakkında bilgi toplamak veya bireylerin görüşlerini belirlemeye yönelik çeşitli soruların bir araya getirilmesiyle oluşturulan veri toplama aracı" olarak tanımlanmıştır (s.163). Kullanılan yöntemlere göre anketler; yüz yüze anketler, posta yoluyla yapılan anketler, telefonla yapılan anketler, internet üzerinden yapılan anketler, kiosk anketleri, panel anketler gibi farklı türlere ayrılmaktadır. Sorulan soruların özelliklerine göre ise anketler açık uçlu (yapılandırılmamış), kapalı uçlu (yapılandırılmış) ve karma anketler olarak üçe ayrılmaktadır (Arıkan, 2018, s.99-103).

Araştırmanın problem cümlesine ve alt problemlerine yanıt aramak amacıyla; alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından anket geliştirilmiştir. Anket maddelerinin belirlenmesi sürecinde, 4 alan uzmanı görüşü doğrultusunda; alt problemlere dayalı bir madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzundan seçilen 38 madde ile 5’li likert tipi şeklinde anket hazırlanarak 2 kişiye pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında maddeler tekrar düzenlenerek; 38 maddeden uygun olmayan maddeler elenmiştir. Elenen maddeler sonucunda, 30 madde ile 5’li likert tipi veri toplama seti oluşturularak ankete son şekli verilmiştir.

Araştırmada incelenen değişkenlere yönelik gerçekleştirilen güvenilirlik analizinde, en sık tercih edilen güvenilirlik istatistik yöntemi olan Cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Field (2013) Cronbach alfa değerlerinin 0.75-0.8 değerlerinin üzerinde yer alması koşuluna göre ölçeklerin güvenilir olduğu yorumu yapılabileceğini belirtmiştir.

Anket maddelerinin belirlenmesi ardından yapılan güvenilirlik analizi sonucunda anketin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ankette ses eğitimi dersinin içeriğinin uygulanabilirliği ile ilişkili birinci alt boyuta ait Cronbach’s alfa katsayısı 0,922 bulunurken, ses eğitimi dersi içerikleriyle ilişkili ders saatlerine yönelik uzman görüşlerini kapsayan ikinci alt boyuta ait Cronbach’s alfa katsayısı 0,763 olarak belirlenmiştir. Ses eğitimi dersinin iki yarıylda alınan bir ders olmasına ilişkin uzman görüşlerini içeren üçüncü alt boyuta ait Cronbach’s alfa katsayısı ise 0,869’dur. 30 maddelik tüm ölçeğin Cronbach’s alfa katsayısı 0,826 olarak bulunduğu için hem genel ölçekten hem de alt boyutlardan elde edilen bulguların güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 3.7. *Güvenirlik Analizi Bulguları*

	Cronbach’s alfa	n
Birinci alt boyut	0,922	17
İkinci alt boyut	0,763	8
Üçüncü alt boyut	0,869	5
Genel Ölçek	0,826	30

Anketin güvenilirliğini arttırmak ve verilen yanıtları güçlendirmek amacıyla, 3 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Büyüköztürk ve diğerleri (2016), cevap seçeneklerinin yapılandırma durumuna bağlı olarak anket sorularını açık uçlu sorular ve kapalı uçlu

sorular şeklinde ikiye ayırabileceğimizi açıklamışlardır. “Açık uçlu sorular, katılımcılardan serbestçe cevap vermelerinin istenmesi durumunda tercih edilir. Bu tür soruların avantajı, araştırmacının beklemediği veya planlamadığı cevapları da alabilmesi ve böylece konu hakkında daha geniş ve ayrıntılı bilgiye sahip olunabilmesidir” (Büyüköztürk ve diğ., 2016, s.127).

3.4. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci

Araştırmacı, uzmanlara uygulanacak anket formunu yüz yüze yapmayı planlamıştır. Ancak devam eden Covid-19 salgını nedeniyle katılımcılar kaygılı oldukları için veri toplama yöntemi olarak internet üzerinden (çevrimiçi) yapılan anket tekniği kullanılmıştır. Pandemi nedeniyle yüz yüze görüşme sağlanamadığı için anket formları, Google formlar platformu üzerinden oluşturulmuş ve katılımcılar anketleri internet aracılığıyla doldurmuşlardır. Çalışmaya katılan uzmanlardan birisi, internet üzerinden katılmak istemediği için telefon ile katılım sağlamıştır. Ortalama bir anket yaklaşık 10-15 dakika sürmektedir.

Anketlere başlamadan önce tüm katılımcılar tek tek aranarak ankete katılıp katılmayacakları konusunda rızaları alınmıştır. Bunun için katılımcılara öncelikle araştırmanın amacı ve ulaşılmak istenen sonuçlar konusunda kısaca bilgiler verilmiştir. Ayrıca araştırmanın hiçbir aşamasında isim-soy isim gibi kişisel bilgilerin açığa çıkmayacağına ve elde edilen bulguların yalnızca akademik amaçlarla kullanılacağına dair katılımcılara güvence verilmiştir. Çalışmaya katılmak için rıza gösteren tüm uzmanlar ankete dahil edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verinin çözümlenmesinde SPSS 25.0 programı kullanılmıştır. Verinin analizinde betimleyici istatistiklerden yüzde (%) ve frekans (f) kullanılmış ve bulgular bunlara göre yorumlanmıştır. Frekans analizi, kayıt birimlerinin nicel olarak ifade sıklığını ortaya koymaktadır (Karadağ, 2010). Veri toplama aracına uygulanan güvenilirlik analizinde Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Açık uçlu sorular ise içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiş; tema, alt tema ve kod şeklinde açıklanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde anketler sonucunda katılımcılardan elde edilen veriler SPSS programına girilerek verinin çözümlenmesi ve tablolaştırılması ile ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Öte yandan açık uçlu sorulara verilen yanıtlar da incelenerek bu verinin çözümlenmesi ve yorumlanması sağlanmıştır. Uzmanların demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. *Uzman Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Bulgular*

Kişisel Özellikler		F	%
Cinsiyet	Kadın	28	77,8
	Erkek	8	22,2
Unvan	Doç. Dr.	5	13,9
	Dr. Öğr. Üyesi	13	36,1
	Öğr. Gör.	15	41,7
	Prof. Dr.	3	8,3
Mesleki hizmet süresi	10-15 yıl	10	27,8
	16-20 yıl	8	22,2
	20 yıl üzeri	18	50,0
Okuldaki çalışma süresi	10 yıl ve altı	11	30,6
	10-20 yıl	11	30,6
	20 yıl ve üzeri	14	38,9
Ses eğitimi dersinin kaç öğrenci ile yapıldığı	1	12	33,3
	2	18	50,0
	3	2	5,6
	4	1	2,8
	4 ten fazla	3	8,3
Toplam		36	100,0

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan uzmanların demografik özelliklerine bakıldığında, araştırmaya katılan 36 uzman arasından 28 (%77,8) uzman katılımcının cinsiyeti kadın, 15 (%41,7) katılımcının unvanı öğretim görevlisi, 18 (%50) katılımcının 20 yıl ve üzerinde mesleki hizmet süresinin, 14(%38,9) katılımcının okulda 20 yıl ve üzerinde çalışma süresine ve 18 (%50) katılımcının ise ses eğitimi yapılan öğrenci sayısının 2 olduğu gözlenmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi, “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersi içeriklerinin uygulanabilirliğine ilişkin uzman görüşleri nasıldır?” olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.2. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Ders İçeriklerinin Uygulanabilirliğine İlişkin Uzman Görüşleri

1 Alt Problem	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Sesin gelişimi açısından uygulanabilir düzeydedir.	6(%16,7)	21(%58,3)	1(%2,8)	7(%19,4)	1(%2,8)
Sesin teknik anlamda gelişimi için yeterlidir	6(%16,7)	17(%47,2)	2(%5,6)	9(%25,0)	2(%5,6)
Öğrencilerin temel şarkı formlarını öğrenebilmesi için yeterlidir.	5(%13,9)	22(%61,1)	3(%8,3)	6(%16,7)	
Ses tekniklerinin kullanılması açısından ses sağlığı bozuk olan öğrenciler için uygundur.	2(%5,6)	8(%22,2)	12(%33,3)	13(%36,1)	1(%2,8)
Kız öğrenciler için uygundur.	7(%19,4)	16(%44,4)	1(%2,8)	9(%25,0)	3(%8,3)
Erkek öğrenciler için uygundur.	7(%19,4)	16(%44,4)	1(%2,8)	9(%25,0)	3(%8,3)
Ses tekniklerinin kullanılması açısından mutasyon dönemini tamamlamamış erkek öğrenciler için uygundur.	5(%13,9)	12(%33,3)	3(%8,3)	14(%38,9)	2(%5,6)
Daha önce ses eğitimi almamış öğrenciler için uygundur.	6(%16,7)	22(%61,1)	1(%2,8)	6(%16,7)	1(%2,8)
Öğrenci beklentilerine uygundur.	4(%11,1)	11(%30,6)	13(%36,1)	8(%22,2)	
Ulusal eserler seslendirmek için uygundur.	7(%19,4)	19(%52,8)	2(%5,6)	8(%22,2)	
Uluslararası eserler seslendirmek için uygundur.	7(%19,4)	17(%47,2)	5(%13,9)	7(%19,4)	

(devamı arkadadır)

Tablo 4.2. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Ders İçeriklerinin Uygulanabilirliğine İlişkin Uzman Görüşleri (devamı)

1 Alt Problem	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Okul şarkıları dağarcığı oluşturmak için uygundur.	5(%13,9)	20(%55,6)	3(%8,3)	7(%19,4)	1(%2,8)
Öğrencilerin mesleki yaşamında sesini doğru kullanabilmesi için uygundur.	6(%16,7)	22(%61,1)	2(%5,6)	5(%13,9)	1(%2,8)
Öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygundur.	6(%16,7)	19(%52,8)	3(%8,3)	8(%22,2)	
Ses eğitimi dersinin içeriği yeterlidir.	4(%11,1)	20(%55,6)	4(%11,1)	7(%19,4)	1(%2,8)
Ses eğitimi dersinin içeriği eksiktir	2(%5,6)	10(%27,8)	2(%5,6)	17(%47,2)	5(%13,9)
Ses eğitimi dersinin içeriği fazladır.		1(%2,8)	2(%5,6)	25(%69,4)	8(%22,2)

Araştırma sonuçlarına göre, Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi ders içeriklerinin uygulanabilirliğine ilişkin uzmanlardan alınan bilgiler ışığında Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2’ye göre müzik eğitimi anabilim dalında verilen ses eğitimi derslerinin içeriklerinin sesin gelişimi açısından uygulanabilir düzeyde olduğunu düşünen 21(%58,3) uzman, sesin teknik anlamda gelişimi için yeterli olduğunu düşünen 17(%47,2) uzman, öğrencilerin temel şarkı formlarını öğrenebilmesi için yeterli olduğunu düşünen 22(%61,1) uzman görüşü bulunmaktadır.

Araştırmada ayrıca ses eğitim içeriklerinin 16 (%50) uzman için erkek kız öğrenciler için uygun olduğunu belirtmiştir. Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi ders içeriklerinin daha önce ses eğitimi almamış öğrenciler için uygun olduğunu 22 (%61,1) uzman tarafından alınan görüşler sonucunda ortaya çıktığı gözlenmiştir.

Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi ders içeriklerinin ulusal eserler seslendirmek için 19(%52,8), uluslararası eserler seslendirmek için 17(%47,2), okul şarkıları dağarcığı oluşturmak için 20(%55,6), öğrencilerin mesleki yaşamında sesini doğru kullanabilmesi

için 22(%61,1), öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun olduğunu 19(%52,8) ve Ses eğitimi dersinin içeriği yeterli olduğunu 20(%55,6) düşünen uzmanların çoğunlukta olduğu gözlenmiştir.

Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi ders içeriklerinin öğrencilerin beklentilerine uygunluğu açısından 13(%36,1) uzman görüşünde kararsız kaldığı tespit edilmiştir. Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi ders içeriklerinin ses tekniklerinin kullanılması açısından ses sağlığı bozuk olan öğrenciler için 13(%36,1), ses tekniklerinin kullanılması açısından mutasyon dönemini tamamlamamış erkek öğrenciler için 14(%38,9) uzman görüşüne göre uygunluklarının olmadığı, Ses eğitimi dersinin içeriği eksik olmadığını düşünen 17(%47,2) ya da Ses eğitimi dersinin içeriği fazla olmadığını düşünen 25(%69,4) uzman görüşüne ulaşılmıştır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersi içerikleri ile ilişkili ders saatlerine ilişkin uzman görüşleri nasıldır?” olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.3. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Ders İçerikleri ile İlişkili Ders Saatlerine İlişkin Uzman Görüşleri

2. Alt problem	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Toplam ders süresini yeterli bulurum.	3(%8,3)	1 (%2,8)	1 (%2,8)	21(%58,3)	10(%27,8)
Haftada 1 saat ders süresi yeterlidir.	2(%5,6)	4(%11,1)	2(%5,6)	16(%44,4)	12(%33,3)
Haftada 1 saat ders süresi fazladır.	1 (%2,8)	-	-	18(%50,0)	17(%47,2)
Haftada 1 saat ders süresi azdır.	13(%36,1)	16(%44,4)	1 (%2,8)	4(%11,1)	2(%5,6)
Ders içerikleri yeterlidir.	3(%8,3)	10(%27,8)	4(%11,1)	15(%41,7)	4(%11,1)
Ders içerikleri fazladır.	3(%8,3)	9(%25,0)	-	20(%55,56)	4(%11,1)
Ders içerikleri azdır.	9(%25,0)	-	2(%5,6)	20(%55,56)	5(%13,9)
Ses eğitimi dersleri haftada 1 saatten fazla olmalıdır.	13(%36,1)	15(%41,7)	3(%8,3)	3(%8,3)	2(%5,6)

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi, ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında; 21 (%58,3) uzmanın toplam ders süresini yeterli bulmadığı, 16 (%44,4) uzmanın haftada 1 saat ders süresini yeterli bulmadığı, 18(%50) uzmanın haftada 1 saat ders süresi fazla bulmadığı, 16 (%44,4) uzmanın haftada 1 saat ders süresini az bulduğu gözlenmiştir. Toplam ders süresine göre 15(%41,7) uzman ders içeriklerinin yetersiz, 20 (%55,56) uzman ise ders içeriklerinin fazla veya az olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca ses eğitimi derslerinin 1 saatten fazla olması gerektiğini belirten 15 (%41,7) uzmanın görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersinin iki yarıyılta alınan bir ders olmasına ilişkin uzman görüşleri nasıldır?” olarak belirtilmiştir.

Tablo 4.4. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Dersinin İki Yarıyılta Alınan Bir Ders Olmasına İlişkin Uzman Görüşleri

3. Alt Problem	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
İki yarıyıl yeterlidir.	2(%5,6)	1(%2,8)	0	16(%44,4)	17(%47,2)
İki yarıyıl fazladır.	1(%2,8)	0	0	14(%38,9)	21(%58,3)
İki yarıyıl azdır.	19(%52,8)	13(%36,1)	1(%2,8)	1(%2,8)	2(%5,6)
Ses eğitimi dersinin ilk iki yarıyılta alınan ders olmasını uygun bulurum	2(%5,6)	5(%13,9)	1(%2,8)	16(%44,4)	12(%33,3)
Ses eğitimi dersinin içeriği, iki yarıyıl sonunda beklenen başarı durumunu karşılamaktadır.	2(%5,6)	2(%5,6)	5(%13,9)	15(%41,1)	12(%33,3)

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uzmanların Müzik Eğitimi anabilim dalı ses eğitimi dersinin iki yarıyılta alınan bir ders olmasına ilişkin görüşleri sonucunda, 16(%44,4) uzmana göre iki yarıyıl olmasının yetersiz, 14(%38,9) uzmana göre fazla olmadığı, 19(%52,8) uzmana göre az olduğu gözlenmiştir. Ses eğitimi dersinin ilk iki yarıyılta alınan ders olmasını 16(44,4) uzmanın uygun bulmadığı, ses eğitimi dersinin içeriğinin ise 15 (%41,1) uzmana göre iki yarıyıl sonunda beklenen başarı durumunu karşılamadığı belirlenmiştir.

4.4 Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgular ve Yorum

4.4.1. Birinci Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci açık uçlu soru, “Ses eğitimi dersi kaç yarıyıl olmalıdır?” şeklinde sorulmuştur.

Tablo 4.5. *Ses Eğitiminin Kaç Yarıyıl Olmasına Yönelik Uzmanların Görüşleri*

Ses Eğitimi kaç yarıyıl olmalıdır?	f	%
2 yarıyıl	3	8,3
4 yarıyıl	24	66,7
6 yarıyıl	5	13,9
8 yarıyıl	4	11,1
Toplam	36	100,0

Tablo 4.5’e göre araştırmaya katılan uzmanlar, genel olarak ses eğitimini sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için %66,7’si öğrencilerin 4 yarıyıla ihtiyaçları olduğu görüşüne sahiptir. Öte yandan ses eğitiminin 6 ve 8 yarıyıl olmasını düşünen uzmanların olduğu da görülmektedir.

4.4.2. İkinci Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorum

İkinci açık uçlu soru, “Ses eğitimi dersi için hangi yarıyılı/yarıyılları uygun buluyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur.

Tablo 4.6. *Ses Eğitiminin Hangi Yarıyıllarda Olmasına Yönelik Uzmanların Görüşleri*

Ses eğitimi için hangi yarıyılları uygun bulursunuz?	f	%
İlk 4 yarıyıl	28	77,8
5 ve 6 yarıyıl	5	13,9
7 ve 8 yarıyıl	3	8,3
Toplam	36	100,0

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan uzmanların genel olarak %77,8’i öğrencilerin ses eğitimini ilk 4 yarıyılıda alması gerektiği görüşüne sahiptir. Diğer katılımcılardan %13,9’luk kısmı ses eğitiminin 5. ve 6. yarıyıllarda olması gerektiğini, %8,3’ünün ise 7. ve 8. yarıyıllarda olması gerektiğini belirtmiştir.

4.4.3. Üçüncü Açık Uçlu Soruya İlişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü açık uçlu soru, “Ses eğitimi dersinin içeriği hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir?” şeklinde sorulmuştur.

Tablo 4.7. *Ses Eğitimi Dersine Yönelik Uzmanların Görüşleri*

TEMA	Alt Tema	Kod	f	%
Ses eğitimi dersinin içeriğine ilişkin görüşler	Ders içeriği	Yeterli	12	37,5
		Yetersiz	20	62,5
görüşler	Ses eğitimi dersinin uygulanması için süre	Yeterli	5	20,8
		Yetersiz	19	79,2

Tablo 4.7’ye göre görüşme yapılan uzmanların, ses eğitimi dersinin içeriğine ilişkin görüşleri esas tema olarak alınmıştır. Ders içeriği ve ses eğitimi dersinin uygulanması için süre 2 alt tema olarak belirlenmiştir. Ders içeriği ve ses eğitimi dersinin uygulanması için gereken süre alt temalarının her ikisi de yeterli ve yetersiz olarak kodlanmıştır. Bu durumda ders içeriğinin yeterli olduğu düşünen uzmanların %37,5 ve yetersiz olduğunu düşünen uzmanların %62,5 olduğu gözlenmiştir. Ayrıca ses eğitiminin uygulanması için uygulanan sürenin yetersiz olduğunu düşünen %79,2 uzman olduğu gözlenmiştir.

Uzmanların bireysel ses eğitimi dersine yönelik görüşlerinden bazıları, uzmanların kayıt altına alınan görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak gösterilmiştir. Ders içeriği alt temasına ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları şunlardır:

Uzman 28: “*Şan alanının teknik özelliklerine kısaca bakacak olursak: Ses eğitiminde 2 ana boyut kullanılmalıdır. Bunlar 1. Nefes ve Ses egzersizleri ile ses etüdü ve eser icralarında bireyin yapması gerekenler, 2. seslendirilen etüt ve eser ile ilgili yapılması gerekenler olmalıdır. 2. Ses eğitimi ve şan eğitimi derslerinde bireyin hazır bulunuşluğuna ve işlenecek esere uygun nefes ve ses egzersizlerinin planlanması oldukça önemlidir. Uygulanacak bu egzersizler genel kapsamlı ve aynı zamanda icra edilecek eserin teknik özelliklerini destekleyecek şekilde olmalıdır*”

Uzman 17: “Türkiye’de ses eğitimcileri yeterli donanımına sahip değil. Çoğu bilinçsiz eğitim vermektedir. Bunun için yeterli donanım ve bilgi birikimi sağlanmalıdır. Öğrenci iken ne kadar sağlıklı, her bireye özgü kişisel egzersiz ve egzersizler uygulanır ise o kadar niteliğin artacağını düşünüyorum. Ayrıca yeterli eğitim repertuarında sağlanmalı.. Aksi halde aynı eserler ve basit düzeyde kalan eserler öğrenci repertuarını geliştirmeyeceği gibi monotonluğa dönüşen anti-müzikal yorumlara zemin hazırlayacaktır.”

Ses eğitimi dersinin uygulanması için süre alt temasına ilişkin görüşler şunlardır:

Uzman 12: “Bizim ders içeriği bakımından sıkıntımız yok ancak süre açısından yetersiz sizin yanıt aradığınız tüm sorulara yer verebilecek nitelikte ancak süre bizi sınırlamaktadır. Biz birçok ses problemi öğrencilerimizi bile belli bir iyileşme sağlayabiliyoruz.

Uzman 9: “Genel olarak uygulandığında ses eğitimi dersinin içeriğini uygun bulduğumu söyleyebilirim. Ancak haftalık ders saati ve yarıyıl olarak süre yetersiz olduğundan içeriğin tam olarak uygulandığını düşünmüyorum.”

Uzman 31: “Mevcut ders programı ve içeriğini sıkıştırmak durumunda kalmakla beraber ne yazık ki birçok formdaki eserlere geçiş bile yapılmamakta ve kaldı ki pandemi döneminde eser çalışmak da zor şartlarda gerçekleştirilmesinden kaynaklı olarak programın eksikliği daha da fazla göze çarpmakta. Öğrencinin düzeyine göre program uygulansa bile ilk iki yarıyılta öğrenci ses üretmeyi ve sesini yeni tanımaya başlamışken farklı formlardaki eserleri hiç görmeden dersten mezun konumuna gelmektedir. Bu yüzden bu süre kesinlikle uzatılığ en az 4 döneme çıkarılmalıdır. Öğrenci mümkün mertebe hem ulusal hem uluslararası şarkılar öğrenecek düzeye gelmelidir. Zira ses eğitimi dediğimiz alan çok geniş ve müzik öğretmeni adaylarının mezun olduktan sonra bırakın bir öğrenciye faydalı olmayı kendilerine bile seslerini duyuramama boyutunda iken bir başkasına faydalı olma durumu söz konusu değildir. Kaldı ki öğretmen adaylarının sadece okul öncesi ya da ilk ve orta dereceli okullarda öğretmenlik yapma durumu olmuyor burada çalıştığı ses grubunun da hassasiyetini görmeli ve bu bilinçte olmalıdır. Zira güzel sanatlar liselerine atanan öğretmenlerinin ses ile ilgili derslerdeki yetersizlikleri varken öğrenim hayatları boyunca sadece 2 dönem ses eğitimi alan bir öğretmen adayının alan ile ilgili yetersizliğini de göz önünde bulundurmak gerekir.”

Ankete katılan uzmanların ses eğitimi dersi hakkında genel görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

Uzman 2: *“Öğrenciler, meslek hayatları boyunca en çok kullanacakları çalgı olan kendi seslerini kullanmayı tam olarak öğrenmeden mezun olmaktadırlar. Ders içeriği oldukça genel, detaylara girmeye fırsat olmamaktadır. Çünkü iki yarıyıla sınırlı olan bu ders, içerikleri gerçekleştirmek için oldukça yetersizdir.”*

Uzman 5: *“İki yarıyıl öğrenci gelişimi için uygun değildir. Öğrenci temel ses eğitimini tamamlamadan ders bitmektedir. 1 yıl ses eğitimi dersi için yeterli değildir.”*

Uzman 7: *“Gerçekleştirilmesi gereken fakat iki yarıyıldan gerçekleştirilmesi mümkün olmayan teknik yeterlilikleri içeriyor.”*

Uzman 8: *“Bir müzik öğretmenin enstrümanının sesi olacağı düşünüldüğünde ders içeriği gerekli kazanımları öğretecek düzeyde kapsamlı değildir.”*

Uzman 21: *“Müzik öğretmeni olacakları düşünüldüğünde ergenlik döneminde, geçişte ve sonrasında bulunan gençler üç yıl eğitim almalıdır.”*

Uzman 30: *“Haftalık ders saati ve okutulan dönem sayısı arttırılmalıdır.”*

Uzman 36: *“Sürekli iyi yönde güncellenmelidir. İhtiyaçlar ve beklentilere göre geliştirilmelidir.”*

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine dayalı verilerin çözümlenmesi ile elde edilen istatistiksel bulgular tartışılmış, bu doğrultuda sonuca ulaşılarak öneriler sunulmuştur.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın, “Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ses eğitimi dersine yönelik uzman görüşleri nelerdir?” problem cümlesinin çözümlenmesine yönelik ortaya çıkan tartışma ve sonuçlar şu şekildedir:

Birinci alt probleme ilişkin;

Ses eğitimi dersi basit gibi görünen ancak insan vücudundaki birçok kas grubunun düzgün şekilde çalıştırabilme becerisinin hedeflendiği bir derstir. Bu becerinin kazanılması ise süreye yayılması gereken bir disiplindir. Ses eğitimi dersinin başlangıç aşamasında, eğitimin sağlam temel üzerine kurulması için sesin oluşumuyla beraber, öğrencinin kendi bedenini tanıma, anlama ve vücudunu daha rahat nasıl kullanabileceğini keşfetmeye yönelik çok yönlü teknikler üzerine çalışılmaktadır. Uras (1998) yaptığı bir araştırmada, ses eğitiminde teorik bilgilerin ancak uygulama ile kalıcı hale geleceği, öğrencinin ses eğitimcisiinden bağımsız yapacağı ses çalışmalarında farkında olmadan yaptığı yanlışlar nedeniyle ses organlarını yıpratabileceği belki de sesini kaybedeceği sonuçlarını vurgulamıştır. Birinci alt probleme yönelik ulaşılan bulgulara bakıldığında; öğrencilerin, ses sağlığının bilincine varması, diyaframı anlaması ve kullanabilmesi; nefes kontrolünü sağlaması, sesini keşfedebilmesi, sesinin oluşumu ve olgunlaşması için uzun bir süreç gerekmektedir. Öğrenciler ancak bu teknikleri doğru şekilde uyguladıklarında sesini doğru kullanmaya başlayacaklardır. Öğrenciler sesini doğru kullanmayı öğrendiklerinde ise artık bunu okul şarkıları, ulusal eserler, lied, aria antiche ve napoliten şarkılar gibi birçok eserle destekleyerek geliştireceklerdir.

İkinci alt probleme ilişkin;

Eğitim fakültelerinin ders içerikleri ve yarıyıl planı YÖK tarafından yapılan çalışma ile belirlenmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; ses eğitimcileri, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre ses eğitimi dersi içeriğini yeniden düzenlemeye ihtiyaç duymaktadırlar. Gerekli görülen durumlarda ders saatleri dışında ek çalışma programı oluşturulmaktadır. Bu durum ses eğitimi dersi içeriği ile ilişkili ders saatlerinin yeterli

olmadığını göstermektedir. Bu durumda ses eğitiminin ders içeriği, her öğrencinin gelişimine bağlı olarak aktif şekilde güncellenmelidir. Gürkan Öztürk'ün (2003), müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ses eğitiminin önemi ve bireysel ses eğitimi dersi konulu makalesinde; müzik eğitimi bölümlerinde daha etkili bir ses eğitimi için ders içeriklerinin çağdaş program anlayışına göre düzenlenmesi ve sürekli geliştirilmesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Nuran Acar'ın (2014) ses eğitimi uzmanları ile yaptığı bir çalışmada, ses eğitimi ders saatinin öğrencinin gelişimini etkilediği, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda; sesini uzun yıllar profesyonel bir şekilde kullanacak olan öğrencilerin, bu alanda fazla ve sistemli bir eğitim almaları açısından ders saatinin yeterli düzeyde olmadığı açıklanmaktadır.

Üçüncü alt probleme ilişkin;

Ses eğitimi dersinin ilk iki yarıyılıda tamamlanıyor olması bazı problemleri de beraberinde getirmektedir. Lisans 1 öğrencisi bir yandan yeni hayat düzenine adapte olmaya çalışırken diğer yandan bölüm derslerine odaklanmaya çalışmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenci, ses eğitimi dersi ile kendi sesini daha yeni keşfetmektedir. Ses eğitimi teknikleri öğrencinin zihninde yeni oturmakta ve kullanılan teknikler henüz alışkanlık şeklini almamıştır. Araştırmanın bulguları 27 ses eğitimcisinin, ses eğitimi dersinin iki yarıyıl sonunda beklenen başarı durumunu karşılamadığı kanaatinde olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Tekeli ve Bulut (2019), piyano eğitimi dersi yeterliklerinin kazanılmasına ilişkin uzman görüşleri adlı çalışmasında; 2018 yılında güncellenen YÖK müzik öğretmenliği lisans programı piyano eğitimi derslerini uzman görüşleri doğrultusunda incelemiştir. Öğrencilerin ilk yarıyılıda elde ettikleri kazanımlarına yönelik yeterlik düzeylerinin orta, ikinci yarıyılıda elde ettikleri kazanımlara yönelik yeterlik düzeylerinin ise zayıf olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu noktada müzik öğretmenliği lisans programı ders içeriğinde, yarıyıllara göre yeniden düzenleme yapılması gerektiği yorumu yapılabilir.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak;

- Ses eğitimi dersinde, öğrencinin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak, temel davranışların kazanılması için uygun bir çalışma yönteminin olmasının önemi,
- Derslerde çalışılan ulusal şarkı ve okul şarkısı repertuarının geliştirilmesi gerektiği,
- Haftalık ders süresinin çoğaltılması,

- Eserleri çalışma esnasında korrepetitör ile çalışma ihtiyacının olduğu,
- Ders içeriğinin genel ihtiyacı karşıladığı ancak yarıyıl bakımından yetersiz olduğu, konularında birçok ses eğitimcisinin hem fikir olduğu gözlenmiştir.

Ses eğitimi derslerinin bir, iki, üç ya da dörtten fazla öğrenci ile işleniyor olma durumu her üniversiteye göre farklılık göstermektedir. Bu durum akıllara ses eğitimi dersi içeriklerinin ne kadar uygulanabiliyor sorusunu getirmektedir. Bununla beraber müzik eğitimi anabilim dallarındaki ses eğitimcilerinin sayı bakımından yeterli midir sorusu gündeme gelmektedir. Sevinç ve Şimşek (2004) yaptıkları çalışma sonucunda müzik eğitimi kurumlarında sayıca yetersiz olan ses eğitimi öğretim elemanlarının sayısının artırılması önerisini sunmuşlardır.

5.2. Öneriler

Bu araştırmayı geliştirmek isteyen araştırmacılar için öneriler şu şekildedir:

- Ders içerikleri; haftalık, aylık, yarıyıl olarak detaylı bir şekilde yeniden düzenlenebilir.
- Ses eğitimcilerinin mesleki deneyimlerine göre birbirinden bağımsız ve farklı yöntemlerle çalışması bakımından; ders içeriğinde kullanılan nefes ve ses egzersizleri, kullanılan metotlar, okul şarkıları, liedler ve halk türküleri gibi birçok eser ve teknik ortak bir mecrada havuz oluşturularak bilgi paylaşımı yapılabilir.
- Ses eğitimi dersinde öğrencilere işlenecek konulara ilişkin teorik bilgiler içeren kitap tavsiyeleri verilebilir.
- Öğrencilerin meslek hayatları boyunca seslerini kullanacakları düşünülüğünde; ses eğitimi derslerini tamamlayıcı ve tekniklerin kalıcı olması bakımından dönem sonu konserleri zorunlu hale getirilebilir.
- Haftalık ders süresinin arttırılması, öğrencilerin derste öğrendiği teknikleri ve bilgileri kalıcı hale getirmesi, konser performansı ve meslek hayatında sesini kullanım bakımından faydalı olacağı düşünülüğünde; haftalık ders süresi farklı günlere yayılarak; iki ya da daha fazla saat şeklinde arttırılabilir.
- Ses eğitimi dersi ilk dört yarıyıda zorunlu ders, diğer dört yarıyıda seçmeli ders şeklinde öğrencilere sunulabilir.
- Ses eğitimi dersleri bir öğrenci ile işlenecek şekilde düzenlenebilir.
- Ses eğitimi öğretim elemanı sayıları çoğaltılabilir.
- Müzik eğitimi anabilim dallarında ses eğitimi dersi ile ilişkili diksiyon eğitimi dersi eklenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. (2014). *Türkiye’de Ses Eğitiminin (Şan) Gelişimi ve Uzman Görüşleri İle Değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arıkan, R. (2018). Anket Yöntemi Üzerinde Bir Değerlendirme. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 97-159.
- Aycan, K. (2005). *Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin, Sesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başaran Tanrıöver, G. (2011). *Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Ders Kitabının, Öğrenci ve Öğretmen Açısından İşlevselliğinin İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Niğde.
- Boyack, J. E., (2000). Sing? Not Me! A Study of Student Teachers Singing Self-Efficacy. <https://mro.massey.ac.nz/handle/10179/6881> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cerrah, Y. S. S., Altuntaş, E. E., Uysal, İ. Ö., Mısır, M., Şalk, İ. ve Müderris, S., (2011). Bilgisayarlı Tomografi ile Saptanan Paranazal Sinüs Anatomik Varyasyonları. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cmj/issue/4216/55817> sayfasından erişilmiştir.
- Crocco, L. (2018). A Systematic Approach to One-to-One Classical Singing Training in Higher Education. <https://ses.library.usyd.edu.au/handle/2123/18340> sayfasından erişilmiştir.
- Çevik, S. (2013). *Koro Eğitimi Ve Yönetimi*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Dalkıran, E. (2013). Cumhuriyet’e Geçiş ve Cumhuriyet Dönemi Müzik Yaklaşımları. Nacakçı, Z. ve Canbay, A. (Ed.), *Müzik Kültürü* içinde (1. baskı, s. 173-194). Ankara: Pegem Akademi.
- Egüz, S. (1980). *Toplu Ses Eğitimi I Temel Konular*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Ekici, T. (2008). *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Program Geliştirme Çalışması*. Yayınlanmış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Erdoğan, S. (2008). *Ses Eğitimi’nde Terminoloji ve Temel Kavramlar Bazında Öğrenci Yeterliliklerinin İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Ersoysan, M. Y. (2009). *Çağdaş Türk Koro Müziği Dağarının Müzik Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında Yer Alma Durumu*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

- Ertek, E. (2014). *Müzik Eğitimi Bölümleri'ndeki Şan Öğrencilerinin Özyeterlik Algularına Yönelik Görüşleri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Evren, G. F. (2013). Programlı Bir Ses Eğitimi Kapsamında Dil-Konuşma Ögesi. https://www.researchgate.net/publication/281943342_Language-Speaking_Element_in_Programmed_Voice_Training_Range sayfasından erişilmiştir.
- Fidan, N. Ve Erden, M. (1986). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using SPSS*. (4th Edition). London, England: SAGE.
- Göğüş, İ. M. (1994). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Anadal Ses Eğitimi Programlarının Etkinliği*. Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Gürkan Öztürk, F. (2003). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi*. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/pub/issue/6763/90983> sayfasından erişilmiştir.
- Güven, İ. (2014). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Helvacı, A. (2003). *Ses Eğitiminde Register ve Rezonans*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30 – 31 Ekim, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- İkesus, S. (1965). *Ses Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Devlet Konservatuvarı Yayınları Serisi, Milli Eğitim Basımevi.
- Karadağ, E. (2010). *Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Araştırma Modelleri: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuvey/issue/10336/126662> sayfasından erişilmiştir.
- Karaoğullarından, A. (2013). *Türk Müziği Eğitimi Alanlarda Ses Eğitiminin Ses Alanı ve Ses Kalitesi Üzerine Etkileri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Manisa.
- Kartal, M. (2009). *Konuşmacılar ve Şarkıcılar İçin Ses Teknikleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuvey/issue/10336/126662> sayfasından erişilmiştir.
- Kekeç, D. (2006). *Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Türk Müziğine Dayalı Ezgilerin Kullanımına İlişkin Bir Araştırma*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Kızıldeli, N. (2008). *Programlı Bir Ses Eğitimine Bağlı Olarak, Solunum Mekanizmasının Sesin Algısal, Görsel, Akustik ve Aerodinamik Özellikleri Üzerine Etkileri*. Yayınlanmış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

- Kolçak, O. (1998). *Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Kovacic, G. (2007). Voice education in teacher training: an investigation into the knowledge about the voice and voice in teacher-training students. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02607470500127178> sayfasından erişilmiştir.
- Kudret, H. (2017). *Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılan Repertuvarın İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ömer Halis Demir Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Niğde.
- Kurt, F. (2004). *Bedensel ve Zihinsel Gevşeme Tekniklerinin Ses Eğitiminde Kullanılabilirliği*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Malkoç, T. (2012). Gevşeme Tekniklerinin Ses Eğitimine Katkısı Üzerine Bir İnceleme. *Eğitim ve Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 2, 2146-9199.
- Metin, M. (2014). Nicel Veri Toplama Araçları. İçinde: B. Oral, A. Çoban (Eds.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (161-214). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ömür, M. (2004). *Sesin Peşinde*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Öner, A. (2012). Türkiye’de Müzik Eğitiminin Kültürel Boyutları. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320848> sayfasından erişilmiştir.
- Özakçe, S. (2019). *Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Polat, S. (2017). Ses Eğitiminin Temel Öğeleri ve Çeşitli Söyleme Tekniklerine Yönelik Uzman Görüşleri Ve Performans Değerlendirme Ölçeği Örneği. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijca/issue/30377/321534> sayfasından erişilmiştir.
- Sabar, G. (2008). *Sesimiz Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Savcı, H. (2020). *Türk Müziği Konservatuvarlarında Ses Eğitimi Anlayışının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Say, A. (2009). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2012). *Müziğin Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sazak, N. (2002). Ses Eğitiminde Artikülasyon Mekanığı. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/1488/17983> sayfasından erişilmiştir.
- Selanik, C. (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*. Ankara: Doruk Yayıncılık.

- Sevinç, S. ve Şimşek, G. (2004). Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/pub/issue/6758/90897> sayfasından erişilmiştir.
- Şahin, M. ve Duman, R. (2008). Cumhuriyetin Yapılanma Sürecinde Müzik Eğitimi. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cttad/issue/25239/266856> sayfasından erişilmiştir.
- Şenyayla, R.S. (2006). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Klasik Türk Müziği Bölümü Ses Eğitimi Anasanat Dalı Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Ses Alıştırmaların İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Tekeli, B. ve Bulut, F. (2019). Piyano Eğitimi Dersi Yeterliklerinin Kazanılmasına İlişkin Uzman Görüşleri. <https://www.proquest.com/docview/2333641478?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true> sayfasından erişilmiştir.
- Timmermans, B., De Bodt, M. S., Wuyts, F. L. & Van de Heyning, P. H. (2004). Analysis and Evaluation of a Voice-Training Program in Future Professional Voice Users. Retrieved from [https://www.jvoice.org/article/S0892-1997\(04\)00087-6/fulltext](https://www.jvoice.org/article/S0892-1997(04)00087-6/fulltext) sayfasından erişilmiştir.
- Toker, S., Sevinç, S., Önder Yiğit, V. B. (2018). Tekerlemelerin Ses Eğitiminde Artikülasyona Etkisi. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inciss/issue/57390/813294> sayfasından erişilmiştir.
- Tonya, A. (2008). *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Karşılaşılan Sorunların Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Töreyn, A. M. (1999). *Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalındaki (Şarkı Söyleme Eğitimi) Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Niteliği*. VI. İstanbul Türk Müziği Günleri Bildirisi, 13 - 14 Mayıs, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Töreyn, A. M. (2015). *Ses Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yöntemler*, Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- Türer, A. (2011). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2011). *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2004). Musiki Muallim Mektebi ve Müzik Eğitimi. <http://www.musikidergisi.net/?p=593> sayfasından erişilmiştir.
- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikeyi.

- Uras, E. (1998). *Türk Halk Müziği İcra Özelliklerinin Ses Eğitimi (Şan Tekniği) Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünlü, F. (2019). *Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Yer Alan Türk Halk Müziği Eserlerine Yönelik Uzman ve Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yılmaz, M. (2019). *Lisans Düzeyinde Yürütülen Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, Ordu.
- Yiğit, N. (2004). *Sesini Profesyonel Olarak Kullanan Veya Kullanacak Olan Bireylerde Karşılaşılan Ses Sorunları ve Nedenleri*. 1924 – 2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, 7 – 10 Nisan, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Yiğit, V.B. (2014). *Güzel Sanatlar Lisesi Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri İle İncelenmesi*. Yayınlanmış doktora tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yunrui, Z. (2019). Educational Focus on Vocal Training of Future Music Teacher. Retrieved from [https://www.researchgate.net/publication/337880766 Educational Focus on Vocal Training of Future Music Teacher](https://www.researchgate.net/publication/337880766_Educational_Focus_on_Vocal_Training_of_Future_Music_Teacher) sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2018). Tarihçe. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce#> sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2018). Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2020). Eğitim Fakültelerine Yetki Devri Kararı. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/egitim-fak%C3%BCltelerine-yetki-devri.aspx> sayfasından erişilmiştir.

EKLER

Ek 1. Anket Formu

ANKET

Değerli öğretmen;

Bu anket, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda yürütülmekte olan “**2018-2019 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanmaya Başlayan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Dersinin İncelenmesi**” adlı yüksek lisans tez çalışmasına veri toplamak amacı ile yapılmaktadır. Ankete katılım gönüllük esaslarına dayanmaktadır.

Yapacağım araştırmanın nitelikli bir sonuca ulaşabilmesi için siz değerli öğretmenlerimin görüşlerine ihtiyacım var. Bu çalışmada belirteceğiniz görüşler sadece araştırma amacıyla kullanılacak olup başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

Görüşleriniz çerçevesinde size uygun seçeneği işaretleyiniz. Kişisel değerlendirme yapılmayacağından isim belirtmeyiniz. Tüm soruları eksiksiz doldurmanız araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önem teşkil etmektedir.

Samimi cevaplarınız ve katkılarınız için teşekkürlerimi sunarım. Saygılarımla...

Fulden ÜNLÜ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

2. Görev Yaptığınız Müzik Eğitimi Bölümü:

.....

3. Ünvanınız:

.....

4. Mesleki hizmet süreniz:

.....

5. Görev yaptığınız okulunuzdaki çalışma süreniz:

.....

6. Okulunuzda Ses Eğitimi dersleri kaç öğrenci ile yapılmaktadır?

1

2

3

4

4'ten fazla

No.	Anket Soruları	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Ses eğitimi dersinin içeriği, sesin gelişimi açısından uygulanabilir düzeydedir.					
2.	Ses eğitimi dersinin içeriği, sesin teknik anlamda gelişimi için yeterlidir.					
3.	Ses eğitimi dersinin içeriği, öğrencilerin temel şarkı formlarını öğrenebilmesi için yeterlidir.					
4.	Ses eğitimi dersinin içeriği, ses tekniklerinin kullanılması açısından ses sağlığı bozuk olan öğrenciler için uygundur.					
5.	Ses eğitimi dersinin içeriği, kız öğrenciler için uygundur.					
6.	Ses eğitimi dersinin içeriği, erkek öğrenciler için uygundur.					
7.	Ses eğitimi dersinin içeriği, ses tekniklerinin kullanılması açısından mutasyon dönemini tamamlamamış erkek öğrenciler için uygundur.					
8.	Ses eğitimi dersinin içeriği, daha önce ses eğitimi almamış öğrenciler için uygundur.					
9.	Ses eğitimi dersinin içeriği, öğrenci beklentilerine uygundur.					
10.	Ses eğitimi dersinin içeriği, ulusal eserler seslendirmek için uygundur.					
11.	Ses eğitimi dersinin içeriği, uluslararası eserler seslendirmek için uygundur.					
12.	Ses eğitimi dersinin içeriği, okul şarkıları dağarcığı oluşturmak için uygundur.					
13.	Ses eğitimi dersinin içeriği, öğrencilerin mesleki yaşamında sesini doğru kullanabilmesi için uygundur.					
14.	Ses eğitimi dersinin içeriği, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygundur.					
15.	Ses eğitimi dersinin içeriği yeterlidir.					
16.	Ses eğitimi dersinin içeriği eksiktir.					
17.	Ses eğitimi dersinin içeriği fazladır.					
18.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile ders saatleri karşılaştırıldığında toplam ders süresini uygun bulurum.					
19.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında haftada 1 saat ders süresi yeterlidir.					

20.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında haftada 1 saat ders süresi fazladır.					
21.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında haftada 1 saat ders süresi azdır.					
22.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında ders içerikleri yeterlidir.					
23.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında ders içerikleri fazladır.					
24.	Ses eğitimi dersinin içerikleri ile toplam ders saatleri karşılaştırıldığında ders içerikleri azdır.					
25.	Ses eğitimi dersi haftada 1 saatten fazla olmalıdır.					
26.	Ses eğitimi dersi içeriğinin uygulanması için iki yarıyıl yeterlidir.					
27.	Ses eğitimi dersi içeriğinin uygulanması için iki yarıyıl fazladır.					
28.	Ses eğitimi dersi içeriğinin uygulanması için iki yarıyıl azdır.					
29.	Ses eğitimi dersinin ilk iki yarıyılta alınan bir ders olmasını uygun bulurum.					
30.	Ses eğitimi dersinin içeriği, iki yarıyıl sonunda beklenen başarı durumunu karşılamaktadır.					

1) Ses eğitimi dersi kaç yarıyıl olmalıdır? Görüşlerinizi belirtiniz.

.....
 .....

2) Ses eğitimi dersi için hangi yarıyılı/yarıyılları uygun buluyorsunuz? Görüşlerinizi belirtiniz.

.....
 .....

3) Ses eğitimi dersinin içeriği hakkındaki genel görüşleriniz nelerdir?

.....
 .....

Ek 2. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/04/2020-E.28229

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı :93803232-622.02/
Konu :Etik Kurul Karar

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALINA

İlgide Kayıtlı başvurunuz 29/04/2020 tarih ve 03-09 toplantı/ karar nolu Etik Kurul Toplantısında görüşülmüş olup, alınan karar ekte sunulmuştur.
Gereği için bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Ersan ÖZ
Başkan

EK :
Etik Kurul Karar(1 sayfa)
DAĞITIM
Gereği:
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Bilgi:
Sayın Doç. Dr. Fatma AKYÜZLÜER

Tel: 0 (258) 0
E-Posta:

Faks: 0 (258) 0
Elektronik Ağı: <http://www.pau.edu.tr/>

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Aysen TOSUN

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 30/04/2020-E.28229

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
SAYI: 68282350/2018/G03

Toplantı Tarihi : 29.04.2020
Toplantı Sayısı : 03
Toplantı Saati : 14:00

S.N	Adı Soyadı	İmza
1	Prof. Dr. Ersan ÖZ	
2	Prof. Dr. Ertuğrul İŞLER	
3	Prof. Dr. Asım ÇİVİTÇİ	
4	Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN	
5	Prof. Dr. Fatih YAYLA	
6	Prof. Dr. İsmet PARLAK	
7	Prof. Dr. Selçuk B. HAŞİLOĞLU	

KARAR 9- Üniversitemiz Güzel sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi tezli yüksek lisans programı 182163028 nolu öğrencisi Fulden ÜNLÜ'nün danışmanlığını Doç.Dr. Fatma AKYÜZLÜER'in yaptığı "2018-2019 Öğretim Yılından İtibaren Uygulanmaya Başlayan Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Ses Eğitimi Dersinin İncelenmesi" konulu tezine yönelik başvuru formunun usul ve etik açıdan incelenmesi talebiyle verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup; proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhütnamelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

ASLI GİBİDİR
29.04.2020

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Başkan

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.